

Поводом нашег значајног јубилеја УСПРАВНИ У ВРЕМЕНУ

Удружење војних пензионера Србије већ годинама чини све да на законит, легалан и легитиман начин заштити интересе својих чланова и целокупне војнопензионерске популације, посебно ако је реч у ускраћивању Уставом и законима загарантованих права

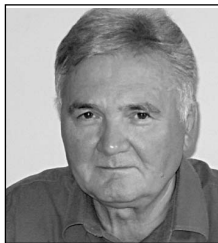
Колико је оснивање Удружења војних пензионера пре двадесет година био визионарски потез људи који су схватили у ком смеру ће се одвијати друштвени процеси, можда, понајбоље може да се сагледа са садашње временске дистанце. Војнопензионерска организација је издржала пробу времена и сваки даном постаје све незаобилазнији фактор у друштвеном миљеу Србије. Удружење се афирмисало као заштитник права војних пензионера, стетиште за пружање правне и сваке друге хумане помоћи, осведочени борац у процесу остваривања закинутих права регулисаних Уставом, законима и подзаконским актима и снага која делује превентивно, намећући праведно решавање нагомиланих проблема.

Годишњице су вазда биле прилика за објективно сумирање резултата. Ако бисмо речју оцењивали учинак УВПС у протекле две деценије, она би, аршином рапорта, била: све задатке организација је испунила. Неке у потпуности, друге мање. Оно што је посебно значајно у бурма и олујама које су захватиле нашу земљу – војни пензионери су остали усправни у времену. На висини задатка, како би се то рекло војничким језиком. Извршавајући минулих деценија одговорне и захтевне задатке у области одбране земље, војни пензионери су радили самопрегорно, увек на првим линијама фронта за прогрес и напредак.

Удружење војних пензионера Србије је добровољна нестраначка, социјално-хуманитарна и патриотска организација. Основана је 1993. године као Удружење војних пензионера Југославије, да би се, следећи промене у држави и војсци, трансформисала, преко Удружења војних пензионера Србије и Црне Горе, до садашњег назива и организације.

Удружење је територијално организовано у 50 општинских организација које „прекривају“ територију једне или више општина, а централни органи УВПС делују на целој територији Републике Србије. Реч је о репрезентативном и аутентичном представнику корисника војних пензија.

Од око 44.600 корисника војне пензије, у Удружење је учлањено око 29.330 или 70 одсто. Чланови Удружења припадају свим категоријама корисника војне пензије: пензионисани официри, подофицири и породични



ПИШЕ:
председник
УВПС
Љубомир
Драгањац

пензионери. Колективно придружени чланови УВПС су: Удружење пензионисаних летача и падобранаца Србије, Удружење војних бескућника, генерала и адмирала Србије и Удружење војних пензионера у Републици Српској.

Удружење своје активности и задатке алиментира из чланарине која износи 0,2 одсто од нето пензије. Изостанак ма какве помоћи од државе битно лимитира остваривање бројних друштвено корисних активности Удружења, а нарочито реализацију социјално-хуманитарних и друштвено-корисних делатности.

Образовно-стручни потенцијал чланова Удружења, који би, уз одговарајући однос компетентних државних органа, могао бити усмерен за опште добро, је респектабилан: 60 одсто чланова је са високом школском степеном, а остали са вишом или средњом стручном спремом. Академско звање стекло је 2278 чланова, међу којима је и 534 доктора наука.

Удружење војних пензионера Србије већ годинама чини све да на законит, легалан и легитиман начин заштити интересе својих чланова и целокупне војнопензионерске популације, посебно ако је реч у ускраћивању Уставом и законима загарантованих права.

Неколико година за нама догодило се да је, после више деценија јединственог пензионог и здравственог осигурања војних осигураника, на груб начин, порушен систем социјалне заштите војних пензионера. Историја је забележила да су од увођења војних

пензија у Србији (1835. године), па до доношења Закона о Војсци Србије (2007. године), осим у периоду од 1945. до 1972. године, та примања била уређена законима о војсци. Уосталом, није ли правна држава онај облик друштвеног организовања у којим су на јасан и недвосмислен начин уређени сви системи и подсистеми.

У више од 100 држава света, међу којима и у развијеним земљама Запада, егзистира посебан фронт за социјално осигурање војних осигураника. Није реч о стварању привилеговане друштвене елите, већ о изражавању специфичности војног позива који се разликује од осталих, тзв. цивилних занимања. Несхватљиво је да власти промени нешто што је добро, што има позитивну традицију, нечим што има многобројне недостатке и што представља корак у назад. Удружење је претходну власт упозоравало да ће пребацивање дела надлежности Фонда за социјално осигурање војних осигураника у Републички фонд ПИО учинити грешку. Данас је држава запала у својеврсни ћорсокак и тек се сада могу чути све гласнији вапаји стручњака да социјално осигурање војних пензионера треба да постане посебан подсистем.

С времена на време се може чути глас нсеупућених који сматрају да су војни пензионери добро ситуирани у сваком погледу, што је ноторна неистина. Без посебне елаборације, довољно је рећи да је у редовима војних пензионера много оних који су материјално угрожени. Када је Фонд за СОВО престао да издваја средства за социјалне случајеве, хуманост је показало Удружење. Донета је одлука о повећању износа чланарине, из које се сваког месеца издваја око милион динара за помоћ најугроженијима. Свакодневно се сусрећемо са све тежим социјалним случајевима, које Удружење, услед помаћкања средстава, није у стању да реши.

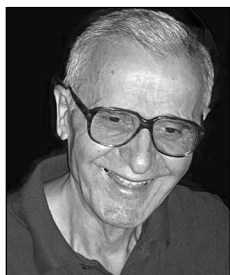
Много је неодложних задатака пред Удружењем. Нешто што је пре двадесетак година било незамисливо, на пример, данас је ружна јавна. Реч је о томе да око 2.500 војних пензионера нема кров над главом. Њих око 3.500 има само делимично решено стамбено питање. Стога ће Удружење у наредном периоду уложити додатне напоре да се реши њихови проблеми.

Нашим члановима, у овом свечаном тренутку, упућујемо поруку да УВПС неће одустати ни од једног задатка, ни од једног захтева према надлежним органима. И убудуће ћемо истрајно, доследно, зналачки и појачаним интензитетом штитити интересе војних пензионера.

Оснивање удружења војних пензионера

**У ПРАВО ВРЕМЕ
И НА ПРАВОМ МЕСТУ**

У Београду је дошло до самоорганизовања мање, али ефикасне групе, војних пензионера, која се убрзо проширила у Иницијативни одбор. Анализом стања је закључено да треба што пре основати посебно удружење, тим пре што надлежни војни органи наше проблеме маргинализују, а тиме и ниподоштавају, стављају их у други план



Пише:
Томислав
Симовић

Иузетно сам почаствован што ми се пружио прилика да, подсећајући се на недавну прошлост, изнесем своје утиске на рад Удружења војних пензионера Савезне Републике Југославије, данас само Републике Србије, од њеног оснивања до данашњих дана, тим пре што у Хроници 10-годишњице Удружења није ми дата прилика за то.

Време у којем је стасавало, Удружење је имало, нажалост, и још увек има, обележја непоштовања до тада достигнутих вредности правног система, људског достојанства и морала. Напротив, у име квазидемократије уређен је један систем вредности, а никако да заживи нови и обећавани квалитетнији поредак у којем ће људска права бити прворазредна брига целог друштва, сходно надлежностима државних институција.

Подразумевало се, и било би нормално да се тако и Министарство одбране понаша према корисницима војних пензија (КВП), што се није десило. Све то, као и политичко-економске прилике у земљи, почетком десете деценије прошлог века, пресудно су утицале на кориснике војних пензија да траже начине како да решавају бројне проблеме и заштите свој статус сходно позитивном законодавству.

У таквим условима, у Београду је дошло до самоорганизовања мање, али ефикасне групе КВП, која се убрзо проширила у Иницијативни одбор. Анализом стања је закључено да треба што пре основати посебно Удружење војних пензионера СРЈ, тим пре што надлежни војни органи наше проблеме маргинализују, а тиме и ниподоштавају, стављају их у други план, чиме се стање усложњава а проблеми убза-

но гомилају, имајући у виду да:

- Постојећи Савез пензионера Републике Србије и Републике Црне Горе као и посебна удружења Секретаријата унутрашњих послова, Секретаријата иностраних послова немају наведене проблеме и углавном се баве организовањем снабдевања прехранбеним и другим производима својег чланства под повољнијим условима од тржишних, као и коришћењем бројних одмаралишта, рехабилитацијом и туризмом;

- Постојеће Удружење војних летача и падобранаца (од 16.4.1992.) превазишло је кључни проблем због којег је основано, јер је успело да издејствује враћање „замрзнутог“ летачког и укинутог падобранског новчаног додатка, а по својим капацитетима и програмом није захватало сву ширину проблема нити је могло да разради (обликује) интересе укупне популације КВП.

Брига о себи и свима

Разуме се да смо дошли до закључка да је искуства у раду ових удружења, посебно наших пензионера ангажованих и афирмисаних у њима, требало максимално користити у сазнајном и искуственом оспособљавању Удружења, при чему је требало обухватити и проблеме КВП насељених из отцепљених бивших југословенских република привремено или стално насељених у Савезној Републици Југославији.

Дакле, процењено је да је наступило право време да КВП организовано и озбиљно преузму бригу о себи.

Као што из Хронике за период 1993-2003. године види, рад на оснивању Удружења војних пензионера Савезне Републике Југославије (СРЈ) је текао брзо и организовано. Од идеје у јуну, за наредна четири месеца, дошло је до конституисања и Оснивачке скупштине 16. 9. 1993. године. Након тога, изабрани органи и појединци у њима, сходно дужностима, ангажовали су се на формално-правном обликовању докумената за регистрацију Удружења, као правног субјекта који ће обухватити највећи број корисника војних пензија и на простору СРЈ с основним циљем да заштити статусни интерес, тј. социјално-здравствено и пензијско осигурање.

Треба уочити да је временски и ораганизациски гледано, Удружење основано

одозго на доле, прво на нивоу СРЈ а затим на нивоу општина и месних заједница, и повратно - одоздо нагоре, до прве изборне скупштине 31. 5. 1995. године.

Ентузијазам и жеља да се што пре организујемо допринели су да је, на пример: у Зајечару основан иницијативни одбор у августу 1993. године, значи пре званичног датума 16. 9. 1993. године у Шапцу већ 23. 9, а до краја те године на Вождовцу, у Нишу, Пожаревцу, Новом Саду, на Звездари, у Ужицу, Ваљево, Сремској Митровици и Новом Београду, наведеним редоследом, на чему сам се и лично ангажовао. Поред оснивања Општинског одбора у Зрењанину 1993. године, већ наредне године је основано у још 15 општинских организација, итд.

Запажен је проблем бројних веза руковођења, на релацији Удружење општински одбори; убрзо, већ 1994. године, дефинисали смо место и улогу координационих одбора који су обједињавали и усмераваали рад више градских и општинских одбора. Посебно је било значајно функционисање тих одбора у Црној Гори и у Приштини.

**Кадровски и материјални
замајак**

Организациона шема се стално ширила и бројчано нарастала од три одсто у 1993. години до преко 60 одсто чланства у 2003. години. У међувремену, због недостатка просторија за рад, обављено је укрупњавање, тј. спајање више месних одбора у један, односно више општинских одбора у општину са већим бројем чланова, као и гашење координационих одбора, јер су постали превазиђени. Све то говори о виталности организовања и статутарног прилагођавања новим околностима и условима.

Такође, Клуб генерала и адмирала, (као војноеснафски клуб) се колективно придружио Удружењу војних пензионера Републике Србије; својим радом је употпунио садржај и покрио веома значајну делатност која је изражена у бројним стручним и научним скуповима и у издавачкој делатности на актуелне теме. Тиме је, захваљујући ангажовању непосредних актера у тим догађајима и расположивом документационом забележен и афирмисан већи број догађаја који су истргнути од заборава а наметнутих тако да их историја не може заборавити ни заобићи.

При свему овоме, треба уочити и истаћи посебан допринос укупном и успешном раду Удружења које је дао Општински одбор Новог Београда, како својим бројним потенцијалом чланства, кадровски и финансијски, што представља жељени замајак којег треба и даље одржавати и неговати.

Очекивало се, барем по моме мишљењу, да ће се у вези с проблемима корисника војних пензија, у њихову корист огласити новопензионисани професионалци, након 1. 1. 2008. године, ако не и синдикат у Војсци Србије, који су то могли да учине и дају своје мишљење о неким актуелним и заједничким проблемима.

Садржај деловања Удружења одвијао се кроз Фонд за социјално осигурање војних осигураника и његове органе и званичним разговорима са неким министрима одбране и њиховим органима; све се завршавало, углавном, без разумевања и очекиване подршке, бирократским одбијањем наших предлога.

Узурпирање законодавства

Све време постојања Удружења, односно његовог руководства и лично поједини корисници војних пензија воде неравноправну БОРБУ са Министарством одбране и републичким правосуђем, будући да су узурпирањем законодавства наметнули ИГРУ на штету КВП злоупотребом финансијских средстава пореских обвезника. У тој борби КВП, који су то желели, у неким судским поднесцима (тужбама) имали су успеха.

Руководство Удружења и даље чини огромне напоре да се избори са највишим правосудним институцијама и помогне решавању бројних проблема. С овим у вези, треба одати посебно признање и честитке садашњем саставу органа које предводи Удружење за професионално, систематски и правовремено деловање у корист свих КВП.

Такође, Удружење чини све да одржи

ниво здравственог и социјалног збрињавања КВП. У бројним контактима с надлежним здравственим органима Војске, посебно ВМА, указивано је на проблеме и нуђена решења за квалитетније лечење са тенденцијом да се одржи и побољша здравствена брига и изједначе наша права у коришћењу здравствених установа цивилних капацитета.

Веома се непријатно осећам што се у Хронологији 1993-2003. заборавио рад општинске организације Смедеревске Паланке, који је започео и успешно водио потпуковник Милош Богојевић. Такође, није коректно што се заборавила улога Миомира Зигића у Подгорици, који је дао значајан допринос на нивоу Удружења.

Сматрам да је место и улога ФСОВО нереално сагледана и преобимно обрађена у поменутој Хронологији. Малтене као да се ради о хронологији тог фонда. У овој Споменници треба истаћи и оценити рад тог органа у светлу његовог функционисања у складу са законом на заштити права КВП, а посебно истаћи удео рада/нерада наших другова који су били у органима тог фонда.

Треба одржавати и ширити сарадњу са СУБНОР-ом, удружењима ратних добровољаца 1912-1918. године, њихових потомака и поштовалаца, Удружењем бескућника и другим сродним субјектима и удружењима у земљи и суседству.

Дакле, УВП је правовремено основа-

но, ваљано је нашло свој садржај рада и без обзира на чињеницу да је све време функционисало у веома тешким условима, треба га неговати све док постоји Војска Србије.

Признање садашњем руководству УВПС

Жалим за бројним члановима Удружења који су завршили свој живот и хвала им на доприносу, њихов труд није био узалудан.

Удружењу, као и свим његовим члановима, честитам двадесетогодишњицу успешног битисања, а садашњем руководству исказујем све похвале и пружам подршку за упоран, стрпљив и свеобухватан рад на решавању горућих проблема, с надом да ће доћи време када ћемо бити прихваћени као сарадници Министарства одбране и Војске Србије и у суштинском окриљу на заједничким пословима, да ћемо се бавити само својим здрављем, дружењем и уживањем, а не као до сада - његова одбачена и напуштена пасторчад. Они који о томе одлучују нека не испуштају из вида чињеницу да ће, неко пре, неко касније, постати пензионер, можда чак и стар и болестан.

(Прилог за за књигу о другој деценији рада УВПС)

Мукотрпна борба за остваривање права ОДЛУЧНИ И ИСТРАЈНИ

Удружење војних пензионера, у минулих 20 година, постигло је значајне резултате у остваривању законом утврђених права својих чланова

Можда ће неко рећи да је нескромно, али због истине морам да објасним ток активности у вези са организацијском стабилношћу општинске организације УВП Нови Београд. Први изабрани председник Општинског одбора залагао се да ту организацију, као огранак, прикључи општинској организацији цивилних пензионера. Пошто је наишао на супротне ставове, па на отпор, он се повукао и поднео оставку, одредивши се за рад у органу цивилних пензионера. Други изабрани председник залагао се за одвајање општинске организације војних пензионера од Главног одбора УВПЈ, чиме је дошао у раскорак са договореним. Наишао је на отпор код активних чланова УВП, изазвао жучне расправе, уз неумесне и вређајуће критике, па је демонстративно поднео оставку и ишчланио се из УВП.

Као потпредседник општинске организације УВП, залагао сам се за смиревање ситуације, био против вређајућих дискусија и за елиминисање неслоге, ради очувању јединства организације. На



Пише:
Васо Бунчић

предлог председника Скупштине ФСОВО генерала Чеде Ковачевића и председника Главног одбора УВПЈ генерала Вукомана Јоксимовића да се прихватим за председника Општинског одбора УВП Новог Београда, пристао сам, после чега сам и званично изабран.

Прво сам се залагао да се постави организациона структура општинске организације, јер је на општини Нови Београд жи-

вело више од 13.000 војних пензионера. Предложио сам да се као потпредседници изабере генерали у пензији Лазар Стаменковић и Радослав Лукић и пуковници у пензији Властимир Глишовић и Ђорђе Богатић, који су представљали веће месне организације. За сваки састанак Општинског одбора заједнички смо одређивали дневни ред и, према актуелним проблемима и захтевима чланства, писали материјале. Именовали смо секретара и благајника одбора.

Ишли до председника државе

Да би тај посао могли да обављамо колективно, поклатио сам Одбору своју писаћу машину, већу количину папира за писање, оловке, маказе и други писаћи материјал. Све смо радили договорно. Финансијских средстава није било. Наплата чланарине од стана до стана није дала резултате. Предложили смо и одлучили да се чланарина наплаћује посредством Фонда СОВО, уз минималну накнаду, што ке већина чланова прихватила. Учврстили смо основане месне организације УВП и основали нове, тако да је Општински одбор УВП Новог Београда имао 25 месних организација УВП. Организациони темелји УВП Општине Новог Београда су постали чврсти и знатно су допринели раду осталих УВП, Главног и Извршног одбора. Тако организовано удружење оставио сам новоизабраном председнику генералу Ми-

Допринос гласила „Војни ветеран“ дводеценијском развоју УВПС

ОГЛЕДАЛО ДУШЕ

Лист је доживео пуну афирмацију и постао препознатљивим симбол Удружења војних пензионера Србија, а на његов двадесети рођендан, слободно се може рећи, и једна од највећих тековина

Удружење војних пензионера Југославије, данас Србије, настало је пре две деценије с циљем заштите основних права пензионисаних припадника војске, која су у вртлогу збивања насталих рушењем СФРЈ и њеног система одбране, била угрожена. Претходница тог историјског догађаја било је формирање Удружења пензионисаних војних летача и падобранаца, које је отворило пут и визију процеса војнопензионерског организовања и изнедрило прве руководеће кадрове удружења.

Првих година од настанка, с обзиром на релативно повољан однос војног естамблишмента према Удружењу војних пензионера, чинило се да за његову друштвену позицију неће бити проблема. Међутим, сатанизација војске, која је уследила у време најжешће друштвене кризе деведесетих, још оштрије је била усмерена на војнопензионерски кор. У таквој ситуацији огромни проблеми у којима се ова по-



ПИШЕ:
Златомир
Грујић

пулација, као највећи губитник срушене СФРЈ, нашла, остали су по страни, актуелни режим их је гурао под тепих, а није било друштвене снаге нити институције која би их заштитила.

Проблеми су се увећали када су, као први корак транзиције система одбране, укинута војни правосудни органи. Од тада се, фактички, војни пензинери налазе у правном вакууму, из којег је, највероватније, а тако су неки од креатора тог суноврата, под девизом да војне пензије „једу војни буџет“, предвидели, биолошки фактор, тј. физички нестанак садашње масе војнопензионерског кора, које они нису ни сматрали делом бића система одбране и војске, настојећи да их се на било какав начин реше. Као резултат тога, данас у правном систему Србије егзистира војнопензионерска популација чији је статус дефинисан давно укинутим законима, а правни оквир за њих се дефинише по оној народној „вежи коња где ти ага каже“, чак и у судској пракси. Наведена проблематика је било тежишни предмет којим се свих протеклих година, бројева и страна бавио и „Војни ветеран“ – гласило понижених, обесправљених, одбачених и у преко две деценије дугој епопеји исцрпљених људи, који се упркос свему нису и неће се предати, јер су одгајани на светлим војничким традицијама, поносни и достојанствени.

Од формирања, 16. септембра 1993. године, до данас, Удружење војних пензионера уједињеним напорима својих чланова бори се да заштити интересна, статусна и друга права гарантована Уставом и законима и сачува достојанство војничке професије. Упркос снажним отпорима делујући на основним принципима проklamованим приликом формирања: заштити статусног интереса из пензијског, инвалид-

ленку Глигоровићу, а ја сам предложен и изабран за председника Скупштине Фонда за СОВО (1998-2002).

Три основна проблема који су захтевали хитно решавање и ангажовање Одбора као целине били су: борба за редовност у исплати војних пензија, које су у то време биле мале, а касниле иза цивилних и до два месеца. Вредност бода била је 0,045 пара (1993 године). Војне пензије уплаћиване су након исплате свих других обавеза које је имало Министарство одбране. Практично, војне пензије су биле последња рупа коју је требало затворити. Пензионери из месних организација, преко Општинског одбора, вршили су притисак и захтевали да председник УВПЈ и председник Извршног одбора УВПЈ интервенишу код савезних и војних органа за успостављање редовности у исплати војних пензија. Делегацију УВПЈ примили су тадашњи председник Владе СРЈ Радоје Контић, председник СРЈ Зоран Лилић, председник Републике Србије Слободан Милошевић, министри одбране Павле Булатовић и Слободан Краповић, начелници Генералштаба ВЈ генерал-пуковници Момчило Перишић и Небојша Павковић, генерали Благоје Ковачевић и Ристо Матовић и други. Свима њима предочили смо проблеме и тежак живот војних пензионера, са захтевима за помоћ и побољшање горућих проблема. Вредност бода 2001.

године износила је 3.768 динара. Кретало се напред, али споро и тешко. У таквој ситуацији смо и дан-данас.

Као председник Скупштине Фонда за СОВО, а на иницијативу и захтев Извршног одбора УВП, поставио сам питање шта је директор Фонда, преко Управног одбора, учинио да се отклони кашњење исплате војних пензија. Једном приликом, по завршеној седници Управног одбора Фонда за СОВО, којима сам редовно присуствовао, поставио сам питање председнику Управног одбора генерал-потпуковнику др Ивану Ђокићу: „Господине генерале, не смем данас отићи на Нови Београд, јер ме тамо чекају војни пензионери очекујући да им кажем када ће бити уплаћена пензија“.

Помоћ војном здравству

Генерал се насмејао и почео да ми објашњава о каквим је све проблемима реч у вези са прикупљањем новчаних средстава за пензије. Док је он то објашњавао, зазвонио је телефон. Јављају: „Пензије су уплаћене, обавестите кориснике“. Генерал ће мени: „Васо, слободно иди на Нови Београд и јави да су пензије уплаћене“. Пензије су тада исплаћиване на 15 дана, а дешавало се да то буде и 25. дана у односу на последњу уплату.

Други горући проблем, који се упоредо

јављао са кашњењем и уплатама војних пензија, било је и питање здравственог обезбеђење корисника војних пензија. О недостатку лекова и оскудици стоматолошког материјала расправљало се готово свакодневно на састанцима. Корисници војних пензија жалили су се и на лекарско особље ВМЦ.

Са начелником ВМЦ Нови Београд доктором Николићем договорио сам се да одржимо заједнички састанак представника УВП Новог Београда и лекара на дужностима начелника одељења у ВМЦ. Састанак је одржан 16. маја 1996. године. На шта се жале војни пензионери, изнели смо генерал Лукић и ја. Начелник ВМЦ одговорио је да су жалбе основане, али проблем је недостатак лекова јер Министарство одбране не плаћа наручене медицинске фабрикама, па је једном приликом дошло и до тога да су испоручене лекове морали да врате произвођачу, јер није било пара за плаћање.

Нарочите проблеме, како смо чули, за-давао је стоматолошки материјали јер га је било само на кашичицу. Тај проблем смо изнели и тадашњем председнику општине Нови Београд Марковићу. Представници новобеоградске општине понудили да купе извесну количину лекова и да их предају Општинском одбору УВП. Нисмо на то пристали, већ смо предложили да, након куповине, лекове предају директно ВМЦ. Када сам то пренео др Нико-



Насловне стране ВОЈНОГ ВЕТЕРАНА:
Новембар, 2003, септембар, 2004. и јун, 2013.

ског и здравственог осигурања, патриотског и ванстраначка опредељеност, Удружење је успешно артикулисало опште и посебне интересе војнопензионерске популације на примерен начин, показујући тиме своју величину и значај. Једно од најважнијих средстава на том путу било је добро организовано и ефикасно информисање, и унутар организације и према друштву, чију је окосницу чинио гласило „Војни ветеран“.

У првој деценији изашло је неколико бројева гласила, које се угасило после кобне 1999. године. Средином 2000. године, без елементарних материјалних услова за рад редакције, који ни данас не по-

лићу, он ме је замолио да, уместо лекова, купимо стоматолошки материјал. Тако је и учињено, па је купљен стоматолошки материјал у вредности за око 12.000 марака и предат ВМЦ.

Трећи проблем о коме се често расправљало и потенцијало јесте решавање стамбених питања војних пензионера.

Често су пензионери постављали питања за накнаде око погребних трошкова, где и коме се треба обраћати у случају смрти војног пензионера или члана његове породице. Као председник Општинског одбора УВП Новог Београда написао сам брошуру (1997. године) о поступку у случају смрти војног осигураника или члана његове породице, кроз призму остваривања законом утврђених права.

У другој деценији постојања УВП, када је остварена редовност у исплати војних пензија, појавио се проблем неусклађивања пензија према законској регулативи. Војни пензионери су чекали четири године да им се ускладе пензије, а када то није учињено, ангажовали су адвокате и тужили Фонд за СОВО. Тај први дуг око 12.000 војних пензионера још није наплатио, а на сцени је усклађивање војних пензија од 11,06 одсто.

стоје, ношени узвишеном идејом и племенитом намером, почињемо са тражењем форме „Војног ветерана“. У прво време то је била утопистичка идеја да излази као подлистак, прилог или рубрика листа „Војска“. Убрзо је и та идеја постала неизводљива. Потом излази билтен, и онда на десету годишњицу удружења, светлост дана је угледао пилот-број новог „Војног ветерана“, а потом и први број. И кренуло је. Створен је широк круг сарадника и дописника, гласило је прихваћено, афирмисано и данас се у УВПС, а и шире, без њега не може.

Убрзо је „Војни ветеран“ постао не само гласник, већ и душа Удружења, износећи на сунце дана проблеме и тешкоће условљене ситуацијом у којој се војнопензионерски кор нашао, оно што су у себи преживљавали, оно што их је тиштило, он о чему су се надали и сањали како би и они дочекали мирну старост. Стварност није била онаква какву су замишљали у данима када „шапку и сабљу замене шеширом и штапом“, јер је време било наопако, многи су били без стана, стандард на низбрдици, здравље нарушено, друштвена позиција неповољна. Ослонцем на сопствене снаге, међусобном солидарношћу, разумевањем и дељењем бремена терета који им се навалио на стара плећа, и уз помоћ „Војног ветерана“ који је постао својеврсна трибина, гласноговорник и исповедник душе војнопензионерског кора, а то време остало је заувек записано.

„Војни ветеран“ је у потпуности оправдао одређење и свој назив, који је проистекао из чињенице, и непобитне истине, да су војни пензионери истински и једини професионални војници (то су били и у време када војска није била професионална) који су дочекали пензију. Пензионисани официри и подофицири су, практично, и једини војни ветерани. У ширем смислу део војноветеранске популације су и породице погинулих и умрлих професионалних припадника војске, који своју егзистенцију остварују на основу војне пензије.

Сходно намени утврђена је и структура гласила – рубрике, установљена је у првом (пилот) броју и мање више је остале сво време иста. Пролазиле су године, а на страницама „Војног ветерана“ остале

су вечно забележене бројне слике, текстови са обиљем података који сведоче о суштини дивовске борбе да се заштите основна људска права војних пензионера, остале су записане и сачуване од заборавља бројне приче и ликови ветерана који су часно, одговорно и јуначки извршавали своје задатке током војне службе и наставили тако да се боре и у пензионерским данима. Запамтили смо и многе мученике из војнопензионерских редова које је задесила злехуда судбина да дочекају старост без сопственог крова над главом, у тешким условима, стари болесни и изоловани од друштва. Али, захваљујући „Војном ветерану“ и удружењу они су ушли у вечност и остали примером људске борбе за опстанак и величине жртвовања за циљеве који се понекад чине недостижним. Подарио је „Војни ветеран“ и бројне информације и животним и другим питањима које су војни пензионери могли да нађу само на његовим страницама. Још негде на почетку један од војних пензионера је рекао „Војни ветеран је толико добар – да га нема, требало би га измислити“. Све то на крају поставља питање – а шта би УВПС без свог гласила „Војног ветерана“!

Сви који су уложили своје знање, умну снагу, хуманизам и здравље у обликовање, уређивање и штампање „Војног ветерана“ заслужују највише признање које се може одати некоме. Од немогућег, створено је велико дело, за пример, за наук покољењима, за историју, за пример и опомену онима у којима је сила и власт, а не осврћу се на обичног човека и људске проблеме.

Време као нумитини судија даће своју оцену, неки ће се постидети, али УВПС, бројни војни пензионери и посебно они који су на било који начин дали свој допринос његовом настанку и развоју могу бити поносни на свој допринос, рад, труд и залагање. Хвала им!

Годинама живимо у нади да ће се неправде према популацији војних лица исправити, јер је неко свесно или не, злоупотребавајући тешку ситуацију кроз коју је држава пролазила, закинуто многа права професионалних војника, као и војних пензионера. Да се не ради о немару, већ и планском и свесном кршењу закона, сведоче бројни мали и често невидљиви потези појединих државних чиновника, а они остају у сенци изјава и обећања носилаца јавних функција, који су системом топло-хладно деценију и по држали војну популацију у тензији, страху, неизвесности, створивши од ње незадовољну друштвену групу која не верује више ни коме и ни у шта.

Годинама нарушавано поверење војнопензионерског кора према својој држави, која се према њима односи маћехински, тешко је повратити. За то ће требати много труда и времена. Дугови према војнопензионерској популацији су велики и тешко надокнадиви. Шта ће са њима бити, показате време као најбољи судија.

Уз двадесети рођендан нашег удружења

БОРБА НЕПРЕСТАНА

Све чешће се и сада, као и претходних година, понавља крилатица да би, под условом да га нема, требало измислити УВПС

Две деценије мукотрпног, често игнорисаног, потцењиваног и, поврх свега, свесно обезвређиваног рада УВПС од водећих владајућих гарнитуре у држави, чињенице су које најпре ваља истаћи у оквиру сумирања резултата остварених протеклих двадесет година. Готово целокупне двадесетогодишње активности руководства војнопензионерске организације на свим нивоима, обележили су напори за остварење свеукупних права војних пензионера, која су, посебно у периоду од 2000. до 2012. године била оспоравана и грубо нарушавана. А креатори поступака, који су представљали недопустив атак на људска права војнопензионерске популације, били су владајући кругови који су руководили земљом у наведеном периоду. Посебно улогу у некомерцијалним поступцима према војнопензионерској организацији испољавали су тадашњи министри одбране и, нажалост, неки генерали.

Заштита од моћника

Суочени са бројним незаконитостима које су према правима војних пензионера креирали појединци, министарства и политичке странке, УВПС је на законит начин, цивилизовано и достојанствено, улагало напоре како би свом чланству, односно целокупној војнопензионерској популацији, обезбедило колико-толико достојно и достојанствено живљење. Познато је, међутим, да ти напори, у већини случајева, нису доносили жељене плодове, али су недвосмислено указивали и уливали наду да се ни под каквим условима неће одустајати од борбе за враћања свеукупних незаконито укинутих права војним пензионерима.

Веома је дугачак списак свега што је војнопензионерска организација предузимала, што чини и данас, у борби за остварења закинутих права војних пензионера. Врло упорно и одлучно, без обзира на игнорантски однос власти, УВПС је, почев од оснивања 1993. године, указивало на све недаће наметане од владајућих људи и институција. Мада су доста често изостајала очекивања да ће ствари кренути набоље, постојање УВПС уливало је наду и охрабривало чланство у



ПИШЕ
Радисав
Ристић

очекивању боље сутрашњице. Доста често се, с тим у вези, чуло да би без постојања удружења, војни пензионери били препуштени на милост и немилост многих моћника који нису скривали одиос према овој пензионерској категорији.

УВПС и поред бројних препрека и отпора с којима се суочавало током двадесетогодишњег деловања, из дана у дан, из године у годину, стицало неподељену подршку и поверење чланства. Јер, и поред евидентних тешкоћа проузрокованих игнорантским односом власти, руководство војнопензионерске организације је саветодавном улогом и, у границама својих скромних материјалних могућности, пружало помоћ најугроженијој категорији војних пензионера. Не треба, при томе, заборавити и издвајања дела прихода од чланарине за помоћ најугроженијим породицама војних пензионера.

Клупко (не)законитости

Било је примедби које су, незадовољни статусним положајем и лошим животом, на рачун УВПС изрицали поједини војни пензионери. Примедбе су се, најчешће, односиле на, наводно, млако реаговање руководства у вези са очигледним закидањем права војнопензионерској популацији. Захтевало се, у ствари, предузимање радикалних мера у виду јавних протеста, подношења тужби против појединаца и институција – виновника свих недаћа којима су годинама били изложени бивши припадници оружаних снага.

Предлагано је, такође, подношење тужбе Европском суду за људска права у Стразбуру. Захтеви за подношење тужбе Стразбуру посебно су захтевани у време када Уставни суд није две године реаговао на иницијативу УВПС да највиша судска инстанца донесе решење о укидању назакоњитих одлука чији су аутори били Влада Србије, Министарство одбране, уз асистенцију Фонда за СОВО.

Данас, када је Уставни суд коначно донео једну одлуку у корист војних пензионера, почело је да се, како се сматрало, одвија клупко законитости, да ће, коначно, бити исправљене неправде и да ће вишегодишњим патњама војних пензионера доћи крај. Испоставило се, нажалост, да осим ове, по свему судећи, виртуелне одлуке, нема бољитака који би указивали на било какве помаке у погледу рехабилитације статусних, материјалних и, што посебно забрињава, људских права популације чији се редови, што је условљено законима природе, свакодневно осипају. То је, свакако, све чешће се истиче, разлог више да УВПС пресавије табак и званично упути жалбу Европском суду у Стразбуру. Јер, постало је очигледно да држава још увек нема снаге да обезбеди озакоњене одлуке највишег судског органа у земљи, због чега, као последњу шансу за коначну реализацију права војни пензионер, очекују од решење ван сопствене земље.

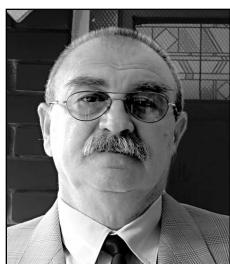
За правну државу

Имајући у виду чињеницу да су оманула очекивања по којима ће доласком нових људи на челу земље и надлежних министарстава почети брзо да се исправљају вишегодишње неправде, војним пензионерима остаје да и даље наде полажу у своју организацију. Све чешће се и сада, као и претходних година, понавља крилатица да би, под условом да га нема, требало измислити УВПС. Јер, готово нико од којих се највише очекивало, није испунио њихова надања. Писано је министру одбране и министру правде, обраћало се удружење и другим званичницима, али су изостајали било какви одговори, или би, у најбољем случају, уследила испразна обећања. Предстоји, дакле, и даље „борба непрестана“ за остваривање годинама нарушаваних права војнопензионерској популацији. УВПС ће, не сумњају војни пензионери, и убудуће, у очекивању да Србија постане правна држава у правом смислу те речи, наступати као протагонист за остварење узурпираних законских права целокупне војнопензионерске популације.

Како је настајало Удружење у Новом Саду

БУЋЕЊЕ (У)КРАДЕНОГ ПОНОСА

После две деценије дугог стасавања, посртања и уздицања више од 1.600 чланова УВПС, збијенијих редова, на челу са републичким руководством, раме уз раме са сличнима у целој држави, с погледом упртим у будућност дочекује вредан јубилеј



ПИШЕ
Будимир
М. Попадић

Те, оноековне, деведесетреће у ваздуху се још увек осећао мирис барутних, ратних деведесетих, првих и других. У ондашњу Савезну Републику Југославију, па тиме и у Нови Сад и Војводину, још увек пристизала је и војна сиротиња из братских нам, отцепљених, али и новоустоличених република. И где би другде него у матицу, у нужни привремени касарнско-канцеларијско-полигонски породични смештај – *Радо иде Србин у војнике.*

У држави стопостотних милијардера, у којој је небеловац Иво Андрић вредео 10, а научник светског гласа Михајло Пупин 50 милиона динара, песник и боем Ђура Јакшић 5, српски владар Милош Обреновић 50, а чика Јован Јовановић Змај 500 милијарди динара, у оптицај пуштена је новчаница од 500 хиљада милијарди динара.

У тесној Војсци још тешке државе вишкови јединица, покретних и непокретних средстава и имовине, вишкови подофицира и официра, породица бескућника. Вишкови војношколских академских лекција и идеала.

- Откуд и дођоше толики. И шта ће - рећи ће домаћи домаћима.

Пензионисања по личном захтеву, потреби и без потребе службе, с кровом и без крова над главом, с привременим и без привременог, тек је делић тмурне слике, претходнице војнопензионерског удруживања.

- Тешке године. Тешка времена. У таквој ситуацији није било превише избора за војне пензионере. Морало се после рата у битку за достојанство, за живот. Само, како, с ким? Шта и да ли можемо? Држава, војска? Да ли ће, и ко да нас чује? Да слуша тешко. Људи и верују и не верују. Трачак наде у мору незнања. - присећа се, сада седамдесетдвогодишњи, Ђорђе Бачић први председник децембра деведесетре-

ће формиране новосадске Организације Удружења војних пензионера Југославије и додаје како се, међу војне пензионере одмах кренуло у агитацију, у придобијање чланства.

Тешки дани у сваком погледу

Десетак првих чланова, ентузијаста, у дворишној бараки Дома војске, додељеној од Војске, с једним столом, писаћом машином, с нешто папира А4 и индига, готово као из култне серије „Отписани“ и послератних ратних екранизација, припрема изборну конференцију. Сваки од њих десетак да обавести још пет, десет, петнаест комшија, познаника, колега. Ко колико, и како може. Атмосфера готово идејно – СКОЈевско - партизанска. Прави „борбени“ задатак у миру. Успело се. Изборна конференција окупља петстотинак што војних пензионера, што корисника војних пензија, што скорашњих војнопензионерских кандидата. Столица недовољно, и места за стајање попуњена, ко у, дневно-велеградском шпицу, претрпаном ГСП аутобусу. Натерали беспарица, криза свакаве врсте, нада и – војнички понос. Питања безброј, предлога и оваквих, и онаквих, и за дијалог и за буну.

Не баш празног, али недовољно попуњеног стомака се не може. Прве акције. Куцања на капије прехранбених и трговачких фирми и фирмица. Шта ко, како и по којој цени нуди. У игри је све, од артикала хигијене, до оних животно преважећих прехранбених. Некадашњи заставник, Марјан, позадинац, главни за набавку и расподелу. Људи задовољни понеки, по старом (српском) обичају вазда незадовољни.

Само, није Удружење тек за попуњу сва тањих војнопензионерских буђелара и стомака. Упоредо, крчи се пут организацији кроз густу, на моменте готово непроходну, шуму администрације, градских и покрајинских власти, друштава и удружења, политичара... Борба за статус, за признавање, за уздигнуту главу.

Пали су многи бедеми

Те, и такве, деведесетреће килограм сира, ако се ухвати на пијачној тезги, плаћан је с тричавих 12 билиона, поштанска марка с 400 милона динара. За просечну 10 *дојче марк* плату, која је свакога сата варијала-на доле, могло је да се купи мало тога, за просечну пензију (и војну) не-

ЖИКА ФИНАСИСТА

Недуго иза Изборног састанка новоформиране новосадске Организације, док се у додељеној канцеларији дворишне домске бараке конституисао први Извршни војнопензионерски одбор, на врата закуца старији, подоста проћелав човек.

- Ја хоћу да радим овде, у Удружењу. - рече.

- А ко сте ви? - готово зачуђено упита председник.

- Пензионисани потпуковник, финансиста, Живојин Костић. - у складу са дуго примениваним и поштованим Правилном службе ОС СФРЈ, представи се саговорник, додајући убедљивим тоном.

- Живим у Новом Саду и хоћу да радим овде!

У време када волонтерство и није баш било на гласу, у време свакодневних борби за преживљавање, неко се беспоговорно нудио на располагање организацији. Наравно, а и како би другачије било, Жика је примљен и до краја живота с великим, готово младалачким, жаром обављао бројне задатке на задовољство и руководства, и војнопензионерског чланства.

СТЕВА

У садашњем времену интернета и „Војног ветерана“ чланство је и те како добро и детаљно информисано о организацији, државном статусу, положају, делању и борби војних пензионера. Иде „Ветеран“ и од руке до руке, од комшије, до комшије, пише и чита се - каже Ђорђе Бачић.

У оно време почетака, Стева Ђукин самостално је прикупљао информације о раду, законским и подзаконским актима, новинама, обрађивао их, извлачио на гештетнеру, па обилазио новосадске зграде и хаусторе са војнопензионерским живљем и на огласне табле качио.

што испод просечних 10 *дојче марк*, још мање. Гатаре, врачаре, бели и црни магови, чудотворци, видовњаци, исцелитељи, читачи судбине и пророци свих профила и педигреа нудили су визије, рецепте и лекове, за боље данас, сутра. Војни пензионери одлучили су да своју судбину ставе у своје руке и крену у дуготрајну борбу за достојанство некад с поносом ношене униформе, тако олако заборављаног (одбаченог!) патриотизма, живота.

Током двоеценијског стасавања, посртања и успона, падова и дизања, више од хиљаду шестстотина, војнопензионерско чланство новосадског Удружења, сада умногоме збијенијих редова, на челу са републичким руководством, раме уз раме са сличнима у целој држави, као ни с почетака, никако не стоји у рововима с погледом упртим у будућност. Напротив. С још већим жаром и интензитетом јуриша на наизглед неосвојиве оно и овозаконске и подзаконске, оно и овоуставне и неуставне бункере и баријере. У двадесет минути година многи бедеми и тврђаве падали су, ипак, многи још одолевају.

Престали разлози за застој парничног поступка

ИМАЈУ РЕЧ ОСНОВНИ СУДОВИ

Током ове године, већина основних судова, односно њихових већа, у парницама за накнаду штете због ускраћивања права на ванредно повећање пензије за 11,06 одсто, од 1. 1.2008. године доносили су решење да се застане са поступком до окончања поступка пред Врховним касационим судом за решавање спорног правног питања.

Врховни касациони суд је Одлуком Сп 4/2013 и Сп 13/2013 од 19.06.2013. године, одбацио захтев Основног суда у Пожаревцу и Основног суда у Нишу - судска јединица у Алексинцу, уз образложење да је „спорно питање у домену непосредне примене материјалног права.“

Доношењем цитиране одлуке Врховног касационог суда престали су разлози који су изазивали застој поступка, па су основни судови дужни да парнични поступак наставе по службеној дужности.

Захтев за настављање парничног поступка могу суду поднети и оштећени војни пензионери - тужиоци, с позивом на цитирану одлуку Врховног касационог суда.

Писмо УВПС Касационом суду

РЕШИТИ СПОРНО ПРАВНО ПИТАЊЕ

Председник УВПС Љубомир Драгањац упutio је писмо председнику Врховног касационог суда у вези са процесом остваривања права на ванредно повећање пензија за 11,06 одсто.

Због значаја садржаја, писмо доносимо у целини:

„Обраћамо Вам се у име више хиљада чланова овог Удружења који су поднели парничне тужбе против Републичког фонда за ПИО ради накнаде штете због ускраћивања права на ванредно повећање пензије за 11,06 одсто од 1. 1.2008. године, а негудују због одуговлачења поступка по тим тужбама. Наиме, сем релативно малобројних изузетака, основни судови и поједина већа истог суда одуговлаче са доношењем пресуде по тим тужбама, тако што доносе решења да се „застане са поступком до окончања поступка ради решавања спорног правног питања пред Врховним касационим судом“.

Према подацима из образложења напред цитираних решења, Основни суд у Пожаревцу је 4. 3.2013. године покренуо пред Врховним касационим судом поступак ради решавања спорног правног питања у напред наведеним парницама.

Колико нам је познато, Врховни касациони суд није решио наведено спорно правно питање ни до данас, иако је од пријема захтева протекло преко 120 дана, односно дупло више од Законом прописаног рока (члан 183. став 3. Закона о парничном поступку).

Посебно истичемо да је несхватљиво такво одуговлачење код децидног става Уставног суда да и војним пензионерима припада право на предметно ванредно повећање, садржаног у одлуци бр. Уж 5287/2011 од 05.12.2012. године.

Због одуговлачења поступка у предметним парницама, делимично и кривицом тога Суда настају тешке штетне последице, како по оштећене војне пензионере који ни путем суда не могу остварити своја права, тако и тужени Фонд ПИО чији се дуг сваким даном увећава за камату и трошкове, могуће излешних, парница. Стога, тражимо да тај суд неодложно реши предметно спорно правно питање.

Молимо за обавештење по напред наведеном, ради информисања чланства“

Представници УВПС у Министарству одбране

ПРЕДОЧЕНИ АКТУЕЛНИ ПРОБЛЕМИ

Државни секретар у Министарству одбране Републике Србије Зоран Ђорђевић са сарадницима сусрео се 7. августа са председником Удружења војних пензионера Србије Љубомиром Драгањцем, председником новобеоградске организације УВП (најмногољудније организације у земљи) Константином Арсеновићем (иначе потпредседник Народне скупштине Републике Србије).

Обавестивши представнике Министарства одбране о проблемима који тиште кориснике војних пензија, Љубомир Драгањац је посебно подвукао да су државне институције последњих година доносили регулативу о укидању прописа и институција о социјалном осигурању војних осигураника и радили на томе да се оно у целости или по деловима пренесе у надлежност већ постојећих републичких организација. Заложио се за поновно враћање пензионог и инвалидског осигурања у Фонд за СОВО, у којем су биле изражене специфичности војне професије у односу на друга занимања.

Представници УВПС су нагласили да би државни органи требало ефикасније да решавају законом утврђена права корисника војних пензија, што се односи на тзв. мали дуг, који није остварило више од 12.000 војних пензионера. Предочена је и ситуација везана за остваривање права на ванредно повећање војних пензија 11.06 одсто, јер државни органи и поред пресуда Уставног суда упорно одбијају усклађивање месечних припадљености, увећавајући судске трошкове у укупним трошковима који ће пасти на терет пореских обвезника. Било је речи и о мерама које треба предузети у вези са здравственим обезбеђењем корисника војних пензија, нарочито о правима које имају цивилни осигураници, а војницима је то ускраћено.

Државни секретар Зоран Ђорђевић обавестио је представнике УВПС да ће Министарство одбране, у оквиру својих надлежности, још једном анализирати предлоге и примедбе, те да ће с тим у вези предузети потребне кораке. За све оно што је у надлежности Министарства одбране (социјална помоћ и хранарина), после свестране и свеобухватне анализе, биће донета конкретна решења. Како је том приликом истакао Ђорђевић, одговорни у Министарству одбране остају отворени за даљи дијалог и деловање у складу са важећом законском регулативом.

Са састанка у Управи за војно здравство МО

ПОМАК НАПРЕД

На фону састанка државног секретара у МО Зорана Ђорђевића са председником УВПС Љубомиром Драгањцем и председником новобеоградске организације Константином Арсеновићем одржаном 7. августа ове године, на којем је договорено да Управа за здравство МО предузме мере на решавању проблема из своје надлежности, одржан је први састанак две заинтересоване стране. Заменик начелника Управе за војно здравство Угљеша Јовичић и пуковник у пензији мр Часлав Антић, члан Извршног одбора УВПС задужен за војно здравство, 21. августа детаљно су претресли спорна питања и постигли договор који по свему судећи има далекосежни значај.

Договорено је да Управни одбор фонда за СОВО до краја 2013. године реализује одлуку да се на целој територији Србије уведу уговори са апотекама за снабдевање лековима војних осигураника, уз приоритетно решавање насталих проблема у источној Србији.

Фонд за СОВО, као потписник уговора о пословно-техничкој сарадњи са РФЗО, предузео је мере да се уговорене обавезе поштују и да се војним осигураницима здравствене услуге пружају у складу са прописима Фонда за СОВО,

то јест са важећим Законом о здравственом осигурању војних осигураника из 1994. године.

Удружење војних пензионера захтева да се војним осигураницима врати новац којим су платили стоматолошке услуге. Како и тај вид здравствене заштите пада на терет обавезног здравственог обезбеђења, (чл.217 тачка 6, 8 и 9) недозвољиво је да појединци не примењују закон, па Удружење тражи да се КВП обештете. У уговору ће та тачка бити преформулисана тако да се избегну евентуалне злоупотребе.

Прописивање лекова путем конзилијарног мишљења праћено је бројним нејасноћама и неразумевањем код војних осигураника и медицинског особља. Свака клиника има свој конзилијум. Прописивање лека предложено на основу конзилијарног мишљења одобрава искључиво начелник клинике.

Управа за војно здравство доставиће упозорење ВМА да се наредба уредно спроводи, као и да се превазиђу проблеми у заказивању ултразвука и других дијагностичких претрага.

ВМА збрињава две врсте осигураника - војне и цивилне. Како је реч о војној установи, логично је да војни осигураници имају предност.

Изједначавање права војних осигураника са цивилним биће регулисано подзаконским актима, после усвајања Закона о здравственом осигурању и здравственој заштити војних осигураника.

Ч. А.

Апелациони суд у Нишу донео позитивну пресуду ПРИЗНАТО ПРАВО НА 11,06 ОДСТО

Апелациони суд у Нишу (27.6.-2013.) донео је позитивну пресуду бр. 13 Гж. 1284/13 у спору против туженог Фонда за социјално осигурање војних осигураника Београд. У тој пресуди се наводи да се одбија као неоснована жалба туженог фонда за социјално осигурање војних осигураника Београд, Филијала у Врању, и потврђује пресуду Основног суда у Врању, П. бр. 4178/12 од 20.3.2013. године.

У образложењу пресуде се, између осталог, наводи:

„Првостепеном пресудом ставом првим изреке, обавезан је тужени Фонд за социјално осигурање војних осигураника Београд, Филијала у Врању да тужиоцу исплати на име мање исплаћене пензије у висини од 11,06 одсто за тражени период, износе ближе означене у овом ставу изреке, са законском затезном каматом почев од доспећа сваког појединачног месечног износа, па до коначне исплате.

Ставом другим изрекле, обавезан је тужени да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати износ од 73.354,00 динара, са законском затезном каматом почев од 20.3.2013. године до коначне исплате, у року од 15 дана по пријему пресуде.

Трећим ставом изреке одбијен је приговор апсолутне ненадлежности суда за поступање у овој правној ствари.

Благовременом жалбом тужени побија наведену пресуду из свих законских разлога, с предлогом да другостепени суд укине ожалбену пресуду и предмет врати првостепеном суду на поновно суђење или исту преиначи у смислу жалбених навода.

Испитујући побијену пресуду у смислу чл. 386. Закона о парничном поступку, Апелациони суд у Нишу је нашао да је жалба туженог неоснована.

Побијена пресуда није захваћена битним повредама одредаба парничног поступка из чл. 374 ст. 2 тач. 1,2,3,5,7 и 9 ЗПП-а на које Апелацио-

ни суд пази по службеној дужности, нити погрешном применом материјалног права, као ни битним повредама из чл. 374 ст. 2 тач. 12 ЗПП, на које се жалбом неосновано указује. Изрека пресуде је разумљива, не противуречи себи ни разложима пресуде, а дати разлози су јасни и нису противуречни изведеном доказима...

...Вештачењем од стране вештака финансијске струке утврђено је да је тужиоцу мање исплаћена пензија због неизвршеног усклађивања од 11,06 одсто за период од 1.1.2008. године до 30.11.2012. године, у износу од 368.866,81 динар, исказано по месецима са доспелошћу сваког месечног износа. Тужени је у току поступка истицао да нема основа за примену ванредног усклађивања пензија за наведени износ, јер корисници војних пензија нису били у систему пензијског и инвалидског осигурања, да тужиоцу поменути износ на име мање исплаћене пензије не припада, као и да суд опште надлежности није надлежан да одлучује у овој правној ствари...

...Правилно је првостепени суд одбио и приговор апсолутне ненадлежности суда за поступање у овој правној ствари, јер се ради о накнади штете због мање исплаћених износа пензије од стране туженог органа у смислу члана 172 ст. 1 ЗОО, при чему је исти орган био у обавези да према наведеном решењу од 25.1.2008. године изврши усклађивање пензије свим војним осигураницима, зашта је надлежан суд опште надлежности, па су у том смислу неосновани жалбени наводи туженог.

Правилна је и одлука о парничним трошковима јер је донета у складу са чл. 153 и 154. ЗПП.

Како се осталим жалбеним наводи само понављају наводи који су били предмет оцено од стране првостепеног суда, а не доводи у сумњу законитост и правилност побијене пресуде, то је на основу чл. 390 ЗПП одлучено као у изреци ове пресуде“.

Солидарн и хуманитарн помоћ
за јули 2013. године

РАДОСТ ЗА 25 ПОРОДИЦА

На основу Правилника о начину коришћења средстава солидарности за пружање помоћи члановима Удружења војних пензионера Србије, Изврши одбор је на седници одржаној 1. августа 2013. године, разматрао захтеве достављене од септембра 2012. до закључно са 31. мартом 2013. године, и на основу прописаних критеријума и испуњених услова, донео је 25 одлука о додели једнократне социјалне и хуманитарне помоћи и то за:

1. Захтеви из октобра 2012. године

ОпОр Панчево за СВ: 35.000,00 - по члану 9.899,28 динара,

ОпОр Нови Сад за МЗ: 35.000,00 - по члану 12.134,36 динара.

2. Захтеви из новембра 2012. године

ОпОр Прокупље за ЈБ: 45.000,00 - по члану 12.103,22 динара,

ОпОр Краљево за ЂМ: 35.000,00 - по члану 12.104,05 динара.

3. Захтеви из децембра 2012. године

ОпОр Земун за РМ: 40.000,00 - по члану 12.017,25 динара,

ОпОр Ниш за КГ: 35.000,00 - по члану 12.186,59 динара,

ОпОр Нови Београд за ТЛ: 45.000,00 - по члану 12.268,12 динара.

4. Захтеви из јануара 2013. године

ОпОр Ваље за СБ: 35.000,00 - по члану 11.781,88 динара,

ОпОр Нови Сад за СВ: 35.000,00 - по члану 11.791,88 динара,

ОпОр Ниш за ММ: 35.000,00 - по члану 11.901,41 динара,

ОпОр Краљево за РЂ: 45.000,00 - по члану 11.912,25 динара,

ОпОр Сомбор за НБ: 40.000,00 - по члану 12.071,21 динара,

ОпОр Стара Пазова за КК: 35.000,00 - по члану 12.071,41 динара.

5. Захтеви из фебруара 2013. године

ОпОр Нови Сад за ВМ: 35.000,00 - по члану 11.807,52 динара,

ОпОр Крушевац за ПС: 40.000,00 - по члану 11.839,15 динара

ОпОр Краљево за ЖС: 35.000,00 - по члану 11.883,84 динара,

ОпОр Вршац за ГД: 35.000,00 - по члану 11.897,07 динара,

ОпОр Крагујевац за АР: 35.000,00 - по члану 11.898,38 динара,

ОпОр Зрењанин за КР: 35.000,00 - по члану 12.173,15 динара.

6. Захтеви из марта 2013. године

ОпОр Нови Београд за ПП: 35.000,00 - по члану 11.483,57 динара,

ОпОр Нови Београд за БД: 40.000,00 - по члану 11.672,74,

ОпОр Зрењанин за ЂМ: 35.000,00 - по члану 11.895,81,

ОпОр Ужице за МВ: 35.000,00 - по члану 11.954,70,

ОпОр Крагујевац за МС: 40.000,00 - по члану 11.938,71,

ОпОр Земун за СС: 35.000,00 - по члану 11.989,22.

Основни критеријум за доделу помоћи је материјално стање чланова УВПС. Помоћ се одобрава у зависности од просека по члану издржаване породице и редоследу од најнижег просека. Остали захтеви који нису одбијени а испуњавају услове, решаваће се у наредном периоду.

Новчана средства ће бити уплаћена на текући рачун најкасније до 10. августа 2013. године.“

Није време за обраћање Суду за
људска права у Стразбуру

ПОСЛЕ СУДОВА У СРБИЈИ

Упоследње време више корисника војних пензија реаговао је захтевом да се Удружење војних пензионера, обрати Суду за људска права у Стразбуру ради остваривања права на ванредно повећање пензија од 11,06 одсто.

С тим у вези, понављамо да Суд у Стразбуру не прима такве поднеске све док се не исцрпи судски процес у земљи из које је је подносилац тужби. С обзиром на чињеницу да поступак за ванредно повећање пензија од 11,06 одсто није окончан у правосудју Србије, нису се стекли услови за подношење тужби Стразбуру.

Из Републичког
Фонда ПИО

НОВИ ИЗНОС НАДОКНАДЕ ЗА ПОГРЕБНЕ ТРОШКОВЕ

У„Службеном гласнику“ Републике Србије објављен је податак Републичког Фонда Пензионерског и инвалидског осигурања о новом износу за погребне трошкове, који ће важити за јули, август и септембар 2013. године. За категорију запослених исплаћиваће се износ од 39.121,00 динара.

Дан друге бригаде
Копнене војске

СЕЋАЊЕ НА ХРАБРЕ

Представници Градских Организација УВП Чачак потпредсеник Звонко Дмитрић и чланови Градског Одбора Божићар Симоновић и Ило Михајловски и УВП Краљево - председник Цветан Стаменковић, члан Главног одбора Рајко Марашевић и чланови Градског Одбора Вукашин Родић, Јован Симић, Бранко Кужић, Стево Граховац и Ђуро Медаковић присуствовали су 12. јула свечаној прослави Дана Друге бригаде Копнене Војске у касарни „Рибница“ у Краљеву.

Присутне госте међу којима су били командант Копнене војске генерал-потпуковника Александар Живковић, команданти јединица гарнизона Краљево, први командант бригаде генерал-мајора Милан Живковић, командант Регионалног центра МО Крагујевац са сарадницима, начелник Рашког округа Матеја Мијатовић и начелник Моравичког округа Дарко Домановић поздравио је начелник Штаба пуковник Мухарем Фазлић. Он је посебно поздравио породице и пријатеље погинулих припадника Војске, представнике Удружења борацких организација, УВП

Краљева и Чачка, резервне војне старешине и представнике медија.

Присутнима се пригодним речима обратио командант Друге бригаде бригадни генерал Маринко Павловић.

Иначе ово је седми пут од формирања да бригада обележава свој дан, као сећање на 1805. годину, када је српски народ са 6 000 устаника, под вођством Карађорђа Петровића, и највиђенијим вођама тога времена, војводама извојевао победу над Турцима и ослободио Карановац, данашњи Град Краљево. У историји, тај догађај је познат као бој на Карабаку. Величанствена победа извојевана храброшћу бораца, успешним командовањем и преговарачким способностима вођа Устанка је данас понос 2. бригаде која чува успомену на тај дан.

Након војне свечаности и отварања спомен собе Друге бригаде копнене Војске прочитана је наредба и додељена су признања заслужним припадницима бригаде, организацијама и удружењима. Захвалница за изванредну сарадњу и допринос у организацији официрског бала додељена је ОРВС Чачак, коју је примио председник те организације Драган Васовић.

Свечаност су увеличали својим присуством КУД „Абрашевић“ из Краљева и иста је завршена уз заједнички коктел.

И. Михајловски

Обележевање Дана устанка

ПОШТА ПАЛИМ БОРЦИМА

Седмојулска свечаност у Белој Цркви поводом 72 године од првих испалених устаничких хитаца Жижице Јовановића-Шпанца, Чедо Милосављевића и Мише Пантића ове године била је по броју присутних нешто скромнија него ранијих година. Пратећа иконографија, борбене песме и опште расположење присутних били су на висини тог догађаја.

На почетку свечаности одата је пошта палим борцима у борби против фашизма и окупатора и положени венци Владе Србије, Војске Србије, републичког СУБНОР-а, Удружења војних пензионера Шпанца и више организација, институција и појединаца.

Присутне је поздравио председник општине Крупањ Раде Грујић, изразивши задовољство што је та општина домаћин значајне државне свечаности.

У име Владе Републике Србије нанародном збору говорио је Жарко Обрадовић, а у име СУБНОР-а Србије присутнима се обратио потпредседник Живомир Смиљковић.

С. Стојановић



Алексинач

ЦВЕЋЕ НА БИСТАМА ХЕРОЈА

У организацији СУБНОР-а општине Алексинач обележени су дан бораца и Дан устанка Србије. Том приликом делегација Удружења војних пензионера Алексинача положила је цвеће на бисту народног хероја Момчила Поповића Озрена и бисту првоборца тог краја Живорада Костића Моравца.

Поводом дана устанка цвеће је положено и на споменик палим борцима од 1941. до 1945. Године са подручја Алексинача и околине.

Борци ратова вођених од 1991. До 1999. Године предложили су да се 4. Јул убудуће обележава као Дан бораца свих ратова које је водила Србија.

Д. Алексић

Информисање КВП у
Краљеву

ИЗ ПРВЕ РУКЕ

У склопу планских активности председник Удружења војних пензионера Србије Љубомир Драгањац је 18. јула информисао Градски одбор УВП Краљево о актуелним питањима и проблемима који притискају УВП и кориснике војних пензија. Састанку су, поред Градског и Надзорног одбора, присуствовали и најактивнији чланови УВП Краљево. Потпредседник ГРО Рајко Марашевић је, на почетку састанка, госта обавестио о раду Градског одбора и актуелним проблемима и питањима на која се очекује одговор или појашњење.

Највише речи је, као што се и очекивало, било око поступка у остваривању права на ванредно усклађивање војних пензија за 11,06 одсто. Председник Драгањац је присутне обавестио о активностима које је руководство УВП до сада предузело с тим у вези. На члановима УВП је да се

зналачки користе све препоруке и обрасце одређених докумената које је понудио Главни одбор. Већи број позитивних пресуда у парничном поступку може бити од пресудног значаја да се изађе из зачараног круга који нам је наметнут у управном поступку.

Највећи број КВП који припадају УВП Краљево остварио је своје право везано за „мали дуг“ из 2004. године. И тада су примењиване препоруке Главног одбора и резултати су видљиви.

Учестале су примедби на рад ВМА, то јест на однос медицинског особља према војним осигураницима. Искомпликован је поступак при остваривању права на набавку лекова на основу конзилијарног мишљења лекара. Корисници војних пензија су обавештени шта се предузима у тим погледу и како да поступају у пракси.

Повратак социјалног осигурања војних осигураника под окриље Министарства одбране, како је оцењено, допринело би лакшем и бржем решавању горућих питања, укључујући и стамбену проблематику.

Јован Симић

Из општинске организације УВП Крушевац

Свечаност у Шапцу

НИСКА УСПЕХА

Крушевачки војни пензионери сврставају се међу најактивније у Удружењу. Имају се чиме дичити. Тако је Општинском одбору УВП, **поводом десетогодишњице УВПС**, за изванредан допринос развоју, унапређењу и афирмацији Удружења, додељена Повеља УВПС.

То је и био повод за разговор са председником општинске организације Ђурђем Радмановцем.

Удружења војних пензионера у Крушевцу основано је 27. јуна 1994. године у присуству 57 учесника. За првог председника изабран је Стојан Милојевић. Удружење је отпочело рад са 200 чланова, „покривајући“ територију општина Крушевац, Александровац, Трстеник и Брус. Данас у Расинском округу живи 620 корисника војних пензија, од чега су 410 лични а 210 породични пензионери. Од 530 учлањених, 332 су лични, а 198 породични КВП. Од укупног броја корисника војних пензија, њих око 85 одсто су чланови Удружења. Старосна структура чланства је следећа: до 40 година - 20 или 3,8 одсто; од 41 до 60 година - 120 или 22,6 одсто; од 61 до 80 година - 299 или 56,4 одсто и преко 80 година 91 КВП или 17,2 одсто, каже Радмановац.

Тежиште рада ОпОр УВП Крушевац је усмерено на решавање стамбених, социјалних и здравствених проблема, као и на пружању помоћи КВП у остваривању права која им по важећим прописима припадају.

Максималну пажњу Општински одбор посвећује здравственој заштити својих чланова, посебно бриге о старијим од 80 година и болеснима. О њима брине здравствена комисија. Највише напора на том плану уложила је докторка Милка Јовановић, потпуковник у пензији, а касније су ту улогу преузеле Верница Ђорђевић, Раданка Вуловић и Слободанка Николић. Општински одбор УВП Крушевац у потпуности се афирмисао као организација која штити интересе војних пензионера. У протеклом периоду, пружили смо сву потребну помоћ нашим члановима у вези са наплатом дуга војних пензија од 2004. године, као и у погледу усклађивања пензија за 11,06 одсто, истиче Радмановац.

Поводом новогодишњих и божићних празника за децу војних пензионера, у Културном центру, Општински одбор организује позоришну представу и малишанима уручује поклон-пакетиће. За Дана жена традиционално се организује пријем породичних пензионерки, уз дружење.

Заједно са градским властима, Војском Србије и организацијама СУБНОР, ОРВС, цивилних пензионера и Друштва за неговане слободарских традиција, делегација ОпОд УВП редовно одаје пошту и полаже венце на спомен-обележја у Крушевцу.

Општински одбор редовно реализује рекреативне, спортске и културне активности. Такође организује излете и

обилазак културно-историјских споменика Расинског округа и шире, као и такмичења у шаху и стоном тенису. Посебно се поносимо хуманом акцијом која траје већ седам година. Посебним пројектом конкурисамо за конкурс чија је суштина друштвена брига о деци и младима. Од добијаног новца купујемо школски прибор који, пред почетак школске године, поклањамо деци палих бораца, ратних војних инвалида, тешко болесних родитеља и самохраних мајки КВП. Ове године, 23. августа, прибор је добило 23 деце у вредности од по 4.000,00 динара, наводи Радмановац.

Каква је сарадња са Градском управом, Командом гарнизона и другим сродним организацијама и удружењима?

Сигурно је да Општински одбор не би могао да оствари овакве резултате без изузетне сарадње и помоћи Градске управе Крушевца, Команде гарнизона Крушевац, 246. батаљона АБХО, Центра за савршавање кадрова АБХО, Гарнизонске амбуланте, Четврте групе Фонда за СОВО, општинске организације цивилних пензионера, одговара Радмановац.

Информисање чланства је редовно, у чему значајна удео имају информације Главног одбора и Извршног одбора УВПС и текстови објављени у „Војном ветерану“. Нема сумње да је „Војни ветеран“ незаменљиво и незаобилазно гласило војних пензионера. Нигде изван званичног месечника УВПС и одговарајућег веб-сајта, КВП не могу да добију објективне и правовремене информације о свему што је од њиховог интереса.

Који проблеми отежавају рад Општинског одбора?

Велики проблем у раду је простор за активности. Тренутно користимо просторију једне политичке странке. Немамо фиксни телефон, просторија је без грејања. Обрађали смо се Команди гарнизона и Министарству одбране. Добили смо одговор да се обратимо Дирекцији за имовину Владе РС и да са њима склопимо уговор о коришћењу простора по тржишним ценама.

Шта би за крај разговора поручили чланству?

Позивам све чланове да се окупимо око Удружења и да заједно учествујемо у решавању наших проблема. Без сарадње и помоћи чланства, Општински одбор није у могућности да извршава своје задатке, нити да пружа помоћ корисницима војних пензија по одређеним питањима. Сигуран сам да би данас били у много тежем положају да немамо своје удружење, јер се оно сваког дана потврђује, као снажан фактор у одбрани права и интереса војних и породичних пензионера. Није питање шта добијамо ако смо чланови Удружења, много је важније да се питамо шта можемо да изгубимо ако Удружење не буде бранило наше интересе, закључује Ђурђе Радмановац.

мр Александар Симоновски

ДА СЕ НЕ ЗАБОРАВИ

Сваке године, заједно са борцима и другим родољубима, у свечаностима којима се обележавају Дан борца и Дан устанка учествују и представници Удружења војних пензионера у Шапцу.

Поштоваоци традиција НОР-а, њих више од четрдесет, одали су пошту и положили венце и свеже цвеће на партизанском гробљу у Шапцу. Венац на спомен-обележју из Другог светског рата положили су и војни пензионери Ђорђе Момчиловић, Илија Драгутиновић и Миле Циндрић.

На историјске прилике у Мачви и Поцерини у време доношења одлуке за дизање устанка врло сликовитим излагањем подсетио је председник Градског осбора СУБНОР-а Владимир Нинковић.

С. Стојановић



Пошта палим борцима: Ђорђе Момчиловић, Илија Драгутиновић и Миле Циндрић.

Са састанка алексиначких пензионера

ЖИГОСАЊЕ НЕПРАВДЕ

Чланови Општинског одбора УВПС Алексинац имали су, на недавној седници, пуне руке посла, која је одржана у проширеном саставу. Разматрана су два горућа проблема: плаћање партиципације и за лекове који се налазе на позитивној државној листи и о току судског поступка у вези са правом на остварење повећања пензија за 11,06 одсто.

Војним пензионерима у Алексинцу, наиме, упућенима на цивилно здравство, за сваки написани рецепт наплаћује се 50 динара, а исти износ се захтева и за партиципацију на сваку кутију издатих лекова.

У „Службеног гласнику“ РС (124/12 из 2013. годину) корисници старији од 65 година ослобођени су плаћања партиципације. Удружење је тражило објашњење од директора Здравственог центра Алексинац и нису добили одговор. Обратили су се потом Министарству здравља. Оданде је стигао одговор да то није у њиховој надлежности, те да се војни осигураници обрате Министарству одбране.

Током састанка изречено је много оштрих речи поводом ускраћивања наведених права војних осигураника.

У наставку су чланови Општинског одбора детаљно анализирали стање по тужбама које се односе на остваривање права на ванредно повећање пензија за 11,06 одсто. Неке судије, како је истакнуто, не дозвољавају војним пензионерима да сами себе заступају у судском поступку, захтевајући ангажовање адвоката. Законом то није предвиђено, а остаје да лебди питање да ли су судије у том случају добронамерне и неутралне.

Д. Алексић

Брусјани у посети Араду и Темишвару

ИСТОРИЈИ У ПОХОДЕ

Повереник Месног одбора УВП Бруса Зоран Миловановић и чланови Друштва за неговање слободарских традиција из Бруса и Крушевца организовали су дводневни излет у Румунију, то јест посету Араду и Темишвару.

Осмог јуна посетили су Арадску тврђаву, где је од аустроугарске власти од 1914. до 1917. године страдало 4317 Срба. Било је доведено 15 000 српских интернираца, цивила и ратних заробљеника. Неколико стотина интернираца од августа 1914. до средине фебруара 1915. године сахрањено је на градском гробљу „Поменира“. То место обележено је скромним спомеником.

Друго интернирско гробље налази се иза тврђаве, на обали Мориша, где је у масовним гробницама покопано око 4 000 Срба и није ничим обележено. На оба гробља положени су венци.

Брусјани су потом посетили цркву у Араду, где је сахрањен Сава Текелија, један од образованих Срба у Румунији. Донатор за изградњу православне цркве у Араду био је Јован Текелија, стриц Саве Текелије. У дворишту цркве постављена је биста Саве Текелије и крст од мермера, који је подигнут 1862. године, када је владала куга. На крсту пише: „У славу Божију за спас српског рода, овај крст подиже Коста Станковић 1862. године, обновљен 1868. године“.

На једној мермерној плочи стоји запис: „У порти Текелијине цркве почива Еустахија Арсић, рођена Цинцић, Ириг 14.03.1776. - Арад 17.02.1843. Прва списатељица нове српске књижевности, прва чланица Матице Српске и прва сарадница „Летописа Матице Српске“. Срби Арађани 2003. године“.

Данас у Араду у 124 породици живи 380 Срба.

Другог дана у Темишвару положени су венци на споменик авијатичарима који су самoinицијативно са Вршачког аеродрома полетели да би бомбардовали немачке авионе стациониране у Румунији. Противваздушна одбрана Немца оборила их је. На споменику обележју пише: „Овде почивају пали јунаци Југославије на територији Румуније у Другом светском рату. Вечна им слава“.

У поподневним часовима учињена је посета цркви, где је и седиште Темишварске епархије.

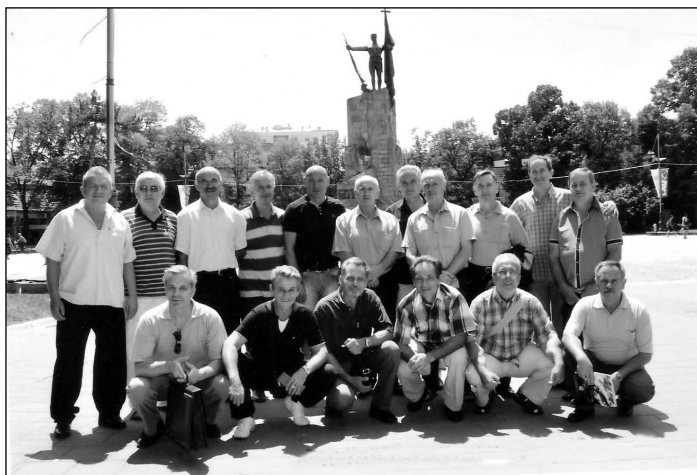
На једној згради постављена је плоча на којој пише: „У овој згради радила је српска Вероисповедна школа коју је похађао Милош Црњански од 1900. до 1904. године. У дворишту читаонице налази се биста Милоша Црњанског.“

У алеји заслужних грађана у Темишвару Брусјани су се поклонили пред бистом Доситеја Обрадовића, а затим им је приређен пријем у Српској кући – седишту Савеза Срба у Румунији. Тамо их је дочекао Славомир Гвозденовић, писац и посланик у румунском Парламенту. Из прве руке су чули о раду Савеза Срба и напорима да се очува идентитет Срба у Румунији.

У Темишвару су посетили још и Трг уједињења – Српски квартал, Владичански двор, Црквено - општински дом и друге културно-историјске знаменитости од значаја за српску културу.

У Араду им је водич био професор историје Божо Панић, који живи у том граду, а у Темишвару - Љубомир Степанов, дипломирани економиста и велики познавалац историје Срба у том граду.

мр **Александар Симоновски**



Рапорт из Краљева

СУСРЕТ ТЕХНИЧАРА

Поводом четрдесет година од завршетка школовања 25. класе подофицирске школе везе и техничке службе гране везе негдашњем краљевачког Ваздухопловног школског центра, 13. јула су се окупили бивши питомци. Први пут су били заједно 31. августа 1969. године, када им је отпочело школовање, а настава је завршена 12. јула 1973. године. Била је то прва генерација којој је школовање трајало четири године.

У класу је примљен 101 питамац, а школовање завршио 61 ученик. Старијине наставници и командири, максимално су се трудили да ту генерацију што више науче. Завршетком школовања стекли су звање техничара. Неки су наставили школовање у пилотској школи, неки на академији или на неком од курсева усавршавања. Такве су биле потребе у јединицама.

Током дводневног дружења присетили смо се сваког питомца, професора, командира, четног старијине. Били смо деца и они су нам били идоли. Гледајући у њих и слушајући их, свако је сам себи трасирао пут којим ће ићи. Израсли смо у праве људе, васпитаче и стручњаци. Дигнуте главе и чистог образа стали смо један пред другог јер се нико није огрешио о војничку заклетву и човечност.

Бранко Радојичић

На оштрици пера

ПОБЕГОШЕ
ПРОВАЛНИЦИ

Некада су, кажу упућени, лопови и провалници избегавали насеља где живе активни и пензионисани официри, прибојавајући се, ваљда, њихових пиштоља. Данас, у свеопштој трци за „профитом“ људи дугих прстију све су више дрскији, агресивнији и немилосрднији. Истинит догађај, што следи, доказ је те животне тезе.

Ово лето је одиста спарно. Драган Јовановић из ламеле два у 21. новобеоградском блоку, са станом у приземљу, отворио је те ноћи прозор прекривен мрежицом против комараца да се расхлади. Из првог сна пробудило га је нагло цепање мреже против комараца. Испрва није схватио о чему је реч, али прибравши се, постаде му јасно шта се око њега збива.

„Шта чекаш, упадај, чуо је нечији глас.“

Одмах потом угледао је руке како са унутрашње стране прозора траже ослонац за пребацивање провалника у собу. Реаговао је инстинктивно.

- Брже-боље дохватио сам шипку коју сам угледао у полумраку, скочио на ноге лагане и снажно распаљивао провалника по прстима. Јаукуно је продорно, пао споља на бубреге и када је стао на ноге, почео да бежи све брже и брже. Да бих га заплашио викнуо сам да ћу му и бомбу бацити за врат. Тада сам погледао за њим и уочио још двојицу саучесника у провали. Један од њих био је старији човек. Ова двојица били голобради младићи. Сва тројица несташе у мраку, прича нам непријатан доживљај Драган Јовановић.

Провалници су побегли главом без обзира. Била је то по њих добра лекција. Претходних дана у блоку је обијено неколико станова. Чиме су се све лопови овајдила, знају власници обијених станова.

Учестале провале и крађе још једном указују на потребу предузимања превентивних мера у стамбеним зградама, пре свега закључавање улаза. Много је примера где су станари заједничком акцијом уградили и камере, тако да нико непримећен не може да се увуче у зграду.

После Јовановићеве лекције провалницима у ламели два нису забележени нови покушаји упадања у станове.

3. Пешић



Из активности УВП Новог Сада

ЛЕТЊА РАЗГЛЕДНИЦА

Излазећи у сусрет захтевима чланства за организованим дружењима, новосадски ГрО, летњих јулских дана, за бројне заинтересоване, припремио је низ активности едукативног и рекреативно-спортског карактера.

За шездесетак чланова Удружења организован је једнодневни излет на Палић. Поред уживања у амбијенту познатог севернобачког туристичког средишта, искоришћена је прилика и да се из, прве руке, сазна прегршт занимљивих детаља о постанку самог језера као остатка Панонског мора, али и самог излетишта у чијим су лепотама уживали тадашњи грофови и велепоседници.

У кратком обиласку Суботице, удаљене тек неколико километара од Палића, посетили су најзначајније историјске и споменике културе којима овај град обилује. На крају севернобачке излетничке туре, уприличен је и обилазак *Зобнатице*, једне од наших најпознатијих ергела, где су војни пензионери, између осталог, уживали и у вођњи фијакером.

Не желимо да излете нашег чланства сведемо тек на пуко уживање у локалним гастрономским специјалитетима. - каже Милорад Орељ председник ГрО, и додаје како се труде да овакве активности исмисле уз што више садржаја.



Препознатљив мирис војничког пасуља: пензионисани војни кувар Амир Ситаревећ поново на војничком задатку

Због недостатка кворума није постајала мушка и женска конкуренција, па су формиране спортске екипе биле мешовитог састава. У појединачним спортовима даме су, и то веома успешно, „укрстиле руке“ са јачим полом.

Наравно, како то бичај налаже, све је то, наком проглашења победника и уручења диплома, зачињено добрим војничким пасуљем, скуваним у две ораније мајсторском руком Амира Ситаревећа, пензионера и некадашњег куvara у војничком ресторану некадашњег Санитетског војног центра у некадашњој новосадској касарни „Арибалд Рајс“. Није изостало ни, неизбежно, присећање на „ОНЕ“ дане и „ОНА“ времена.

Незаобилазан део фрушкогорске маршруте био је и обилазак гроба и спомен-обележја једног од најпознатијих српских песника Бранка Радичевића, уз присећање на антологијске стихове *Стражилово, дивно Стражилово, тебе Бранко у звездице ково*.

Поучени сопственим искуствима, реакцијама чланова, сазнањима о раду других Организација УВП, посебно са страница „Војног ветерана“, и даље ћемо радити на садржајном обогаћивању оваквог вида дружења. Мислим да ћемо уз, и из њих изаћи чвршћи, спремнији и орнији за борбу у решавању присутних, и увек нових статусних и egzистенцијалних и других проблема чланства. - наглашава Орељ.

Само поглед, без коментара, на задовољна лица учесника излета потврђује речи председника новосадског Градског одбора, јер проблема је било и биће их. Неки ће бити решени, неки не. Важно је, бар на тренутак и на овај начин, побећи од готово суморне војнопензионерске свакодневице, инфромативних телевизијских емисија, дневних и недељних листова у рукама, у лежећем положају. Новосадски војни пензионери, неспорно, на правом су путу.

Будимир М. ПОПАДИЋ

Сусрет негдашњих питомаца 9. класе ТПШ

НИСУ ПОГАЗИЛИ ЗАКЛЕТВУ

Тачно пре 11 година први пут су се у Крагујевцу, на иницијативу Војислава Антић, окупили бивши питомци 9. класе Техничке подофицирске школе (ТПШ), како би обележили 40 година од завршетка школовања. Тада су се договорили да дружење организују сваке године.

Ове године домаћин сусрета је у краљевачком ресторану „Завичај“ био Петар Симоновић са Организационим одбором. Дошли су другари из свих крајева некадашње Југославије.

Из 9. класе ТПШ је 1962. године у чин водника унапређено 275 питомаца. Своје почетне дужности у јединицама и установама обађали су часно, предано и одговорно, баш онако како су током школовања и припремани. Полазало се да подофицири понајбоље разумеју, осећају тежину и познају чари војничког живота. Потпуна посвећеност обавезама и дужностима, непрекидна брига за потчињене и потреба за сталним усавршавањем је била саставни део живота ових људи. Део припадника те класе је напустио војску и наставио школовање на цивилним факултетима.

Око 60 одсто припадника те

класе, пензионисано је у чину заставника прве класе. Остали су, полажући испите и завршавајући Војну академију, стекли официрске чинове.

Припадници ове класе су посебно поносни на чињеницу на сазнање да нико од њихових другова није погазио војничку част и дат у заклетву.

Илустративан пример је Бранко Салопек, Хрват, родом из Бјеловара. Био је на служби у Новом Саду, где је живео са породицом. Из породичних разлога 1972. године претпостављена команда му је омогућила да изврши замену радног места са Петром Симоновић, на служби у Бјеловару. Извршена је примопредаја дужности а уједно и замена станова. Деведесетих година Бранко повлачи са јединицом из Бјеловара. Игром случаја поново стиже у Нови Сад, само што је сада његова породица без стана.

Део припадника 9. класе ТПШ, мада у позним годинама, још увек нема решено стамбено питање.

Договор класића биће испоштован и идуће године.

Јован Симић



Везује их другарство: припадници 9. Класе ТПШ на дружењу у Крагујеву

Изложба у Дому ваздухопловства

СЛИКЕ ЛЕЧЕ ДУШУ

Угалерији „Икар“ Дома ваздухопловства током месеца јуна било је озложено 40 слика академске сликарке Станиславе Недељковић - Пузигаће. Изложбу је отворио потпуковник у пензији Сениша Гавриловић, који је у кратко представио живот сликарке.

Рођена у Београду, Високу школу уметности завршила је у Сарајеву, Магистрала у Милану 1990. године, на огранку Медицинског факултета *Мејо клинике* из Детроита са темом „Психологија неуропсихијатријских цртежа“.

Станислава Недељковић - Пузигаћа од 1978 до 1989. годи-

не радила је на ВМА као психолог неуропсихијатријских цртежа. До сада је приредила 32 самосталне изложбе и учествовала на више од 150 групних изложби, у земљи и иностранству.

Носилац је више признања и диплома, међу којима и Сребрне плакете града Београда за културу, друге Европске награде за колоритну обраду слика, друге Светске награде за слику „Материнство“, 1989. Монтреал.

Приликом последње посете Србији, председник Путин разгледао је изложбу Станиславе Недељковић - Пузигаће која је била постављена у београдском Дому Војске.

Сликарка је веома активни члан Удружења војних пензионера у Земуну. Поносна је своје четворо деце, четири унучади и троје праунучади.

Т. Митушев

Традиције које не бледе

ОТАЦБИНА НЕМА ЦЕНУ

У организацији Удружења ветерана Републике Србије и Републике Српске, на Видовдан, организована је посета спомен-костурници на Мачковом камену (кота 924 на планини Јагодња). Обележавању тог значајног датума из српске историје укључили су се и представници УВП из Лознице.

Делегацију из Републике Српске предводио је председник Удружења ветерана Републике Српске Душан Вукотић, а скупу су присуствовале делегације из Брчког, Угљевика, Зворника и Требиња. Делегацију из Републике Србије је предводио Драган Матић, члан Управног одбора Удружења ветерана Србије из Лознице, а која окупља ветеране из Љубовије, М. Зворника, Крупња и Лознице. Делегацију УВП Лознице предводио је председник Милош Дејановић.

Дводневно дружење Удружења ветерана Републике Српске и Републике Србије имао је свечани и радни део. Програм свечаног дела је обухватио полагање венаца на спомен-костурницу на Мачковом камену, паљење свећа погинулим ратницима за слободу, пригодно предавање о битки на Мачковом камену (од 18. – 23. септембра 1914. године).

Радни део дружења је посвећен сарадњи два удружења ветерана и расправи о побољшању статусних и материјалних услова чланова и тих организација.

Битка на Мачковом камену остаће упамћена као једна од наших најкрвавијих битака у Првом светском рату.

Поклонили смо се сенима погинулих јунака и вратили се обогачени новим сазнањима да одбрана отаџбине нема цене.

Текст: Симо Станкић



Ветерани на Мачковом камену

Сусрет везиста после 40 година

ЧАРИ ДРУГАРСТВА

Некадашњи питомци 18. класе СТВШ КоВ, смера везе, окупили су се 1 јуна, да би прославили јубилеј 40 година од завршетка школовања. Била је то прилика за евоцирање успомена на четворогодишње дружење.

Та класа се школовала од 1969-1973. године у Школском центру везе у Београду. Школовање је завршила као једна од најуспешнијих класа у историји ШЦВ. Тога дана у чин водника везе произведено је 64 питомаца и распоређено на почетне

дужности широм СФРЈ. Уз чин та генерација је стекла и звање техничара телекомуникација.

Позиву за јунски сусрет одавало се 33 класића и шест наставника и командира.

Сусрет је одржан у Школском центру везе у Београду, где су представници Универзитета одбране упознали присутне са најновијим достигнућима у области веза, телекомуникација и управљање информацијама.

После обиласка кабинета везе и групног фотографисања испред наставне зграде, дружење је настављено у ресторану Дома Гарде уз музику и песму.

Договорено је да се од идуће године сваке године организује сусрет.

Д. Димитријевић



Војни пензионери из Ниша у посети Сокобањи

У ГРАДУ ЗДРАВЉА И ЛЕПОТЕ

У организацији Градског одбора УВП у Нишу недавно је за војне пензионере и њихове чланове породице организован једнодневни излет у Сокобању. Посета том туристичком граду, како каже потпредседник Топлица Илијић, који је био и вођа пута, остаће свима у трајној успомени. Сокобања, са изванредним географским положајем и чистим ваздухом какав нема ниједан град у Србији, оставио је изванредан утисак. Податак да у околини Сокобање, на 50 километара уокло, нема фабричког димњака, указује да је реч о месту које има велики број посетилаца током читаве године.

За време боравка у овом месту препуном лепота, посебан утисак оставила је посета излетишту Лептерија, удаљеном око два километра од центра Сокобање. Тај предео законом је заштићен. У близини Лептерије налази се црква посвећена рођењу Пресвете Богородице. Црква је обновљена 2001. године на месту цркве из 14. века, која је срушена у борби за Сокоград султана Мусе и Хамуз бега (1413. године).

На Лептерији се налази ресторан „Марко Поло“, специфичне архитектуре коју је подарила природа. Ресторан се налази испод велике стене, поред реке Моравице. То удубљење у стени има облик мајке са дететом. Према предању, тамо се сакрила. Богородица са Христом, бежећи од Римљана.

Најпознатија легенда о Лептерији говори о трагичној љубави између Жупана, сина господара Врмжанског града и ћерке Лептерије. Пошто су очеви ово двоје младих због поседа стално ратовали, њихова љубав није могла бити крунисана браком. Зато су се Лептерија и Жупан договорили да побегну са дворова. Пошто је сазнао за то, Лептеријин отац послао је слуге да их нађу и када су их нашли девојку су убили, а Жупан је од туге скочио у најдубљи вир реке Моравице. Због тога се данас пропланак у подножју Сокограда назива Лептерија, а вир плажа Жупан.

Војни пензионери су имали прилике да виде и турско купатило (аман), које се налази у централном бањском парку. Израдили су га Турци у 15. веку, на темељима римских терми. То је једино турско купатило на територији Србије које је још увек у функцији. У њему је снимљена и једна сцена из чувеног филма „Зона Замфирове“ редитеља Здравка Шотре.

Једнодневни боравак војних пензионера у Сокобањи и њеним природним лепотама, подсетиле су излетнике на на Нушићеве речи: „Сокобања, Сокоград, дођеш матор одеш млад“.

Ранко Бабић

Снимио: Топлица Илијић

Резервне старешине у Газиместану

НА ВРЕЛУ РОДОЉУБЉА

У организацији Савеза резервних војних старешина Србије и Београда 42 члана учествовало је на свечаностима обележавања 624-годишњице од чувеног Косовског боја. Делегација

је на споменик косовским јунацима положила венац и присуствовала свечаности у организацији Српске православне цркве, коју је предводио патријарх српски Његова Светост господин Иринеј.

Потом су резервне старешине посетиле општину Лепосавић и манастир Бањску. Том манастиру су уручени и пригодни поклони.

У повратку је учињена посета манастиру Студеница.

Д. Јеличић

Хоџајући Штурмовом улицом

О ЈЕЗИКУ И ТРАДИЦИЈИ

Ако из Улице Незнаног јунака желите пешице да се спустите у Булевар ослобођења, то се, коју годину раније чинило Улицом Вељка Лукића Курјака, народног хероја од 12. јануара 1945. године. Данас је то, према Плану града Београда, Улица Павла Јуришића Штурма, Лужичког Србина, добровољца у српској војсци Кнежевине/Краљевине Србије.

На почетку, с десне стране, чекају вас високошколска установа „Војна академија, касарна генерал Јован Мишковић“ и у њој, а ипак одвојено, Музеј банички логор. При крају улице, такође с десне стране, смештене су још две војне институције у бившем Центру везе ЈНА: Универзитет одбране и Центар за библиотекарство, војнонаучну документацију и инфромацију (ваљда: инфромације!), са Војном библиотеком, како смо је популарно називали више деценија уназад, све до њеног непојмљивог измештања из града, из балканске улице 53, где јој је и било место с аспекта намене њеног библиотечног фонда непроцењиве вредности, у пристојним просторијама за чување тог блага, надхват широкој популацији његових корисника, а не у садашњој приметној недођији.

Године су прохујале, старост пристигла, здравље у стању „Шкрипи Ђерам, ко је на бунару“, а сећања бујицом навиру, с призивом да је некада све било другачије, лепше. Можда је и то разлог што ми смета, чак ме и вређа, назив зграде Војне академије постављен на неугледној бетонској плочи – све заједно дозлабога неукусно, ружно. Такво „уметничко“ решење може да изазива горчину у устима добронамерног пролазника, никако да побуди очекивану радозналост, осећање усхићења, поноса „што му ту унук учи војне науке“. То је, према моме мишљењу, проблем „домаћина куће“, лако решив.

Пре петнаестак година био сам на службеном консултативном разговору код генерал-потпуковника Милана Ж. Карајовића, тада команданта Војне академије. Тема разговора: Како назвати високошколске војнонаучне установе и значајније касарне ондашње наше војске. За прве сам предложио: почасног ђенерала Јована Д. Драшковића (1836-1915), 25 година професора

Артиљеријске школе/Војне академије, академика; ђенерала Јована Р. Мишковића (1844-1908), академика, министра војног и начелника Главног Ђенералштаба (по два пута) команданта Дринске и Шумадијске дивизијске области, председника Српске краљевске академије 1900-1903. (једини српски официр до данас; седницама је председавао у униформи); дивизијског ђенерала Живка Г. Павловића (1871-1938), академика, помоћника начелника Штаба Врховне команде (Путника), команданта Шумадијске дивизије на Солунском фронту, војног изасланика у Атини 1917-1919, управитеља Војне академије 1920-1922, команданта Јадранске дивизијске области, помоћника команданта 1. и 3. армијске области и др.

За касарне сам предложио: јунаке са Јавора 1876. – ђенералштабног мајора Михаила Н. Илића (1845-1876) и почасног ђенерала Марка Ђ. Катањића (1830-1907), и дивизијског ђенерала Милоша М. Васића (1859-1935), јединог српског (ђенералштабног) пуковника до данас који је командовао 1. армијом, а убрзо, као ђенерал, и 3. армијом.

Присећам се: на реферисању код команданта РВ И ПВО средином 1980. У вези са ваздухопловном терминологијом „убих се“ доказујући да други део назива те стратегијске групе суштински није исправан, да је то лош „превод“ са руског језика, да је исправно једино „... и противваздухопловна одбрана“. Подржао ме је једино командант. Сатисфакцију сам добио најновијим званичним називом: „Ваздухопловство и противваздухопловна одбрана“ (Службени гласник Републике Србије, број 116 од 11.12.2007, Закон о Војсци Србије, стр. 17, члан 4, под 2).

На аутобуској станици у Булевару ослобођења, преко пута Расадиња, на табли без трунке естетског изгледа, изнад бројева аутобуса који ту примају путнике за смер ка Славији, пише „Павла Јуришића Штурма“. Занесен дилемом „Зар је Булевар ослобођења преименован“, а ђенерал Јуришић напрасно добио две улице, љубазан позив младог возача аутобуса да уђем у возило нагло ме тргну из моје замагљене прошлости и сурову и неизвесну реалност.

Б. Ј. Ђ.П.

Још један успјех подгоричких ветерана

СЕДАМ ЗЛАТНИХ МЕДАЉА

Крајем јуна у Сарајеву је одржано отворено првенство Босне и Херцеговине за ветеране, где је учествовало више од 100 такмичара из Србије, Хрватске, Словеније, Црне Горе и Босне и Херцеговине.

На сусрету су из Спортско-рекреативног друштва „Војни ветеран“ из Подгорице наступили су Радисав Пешић и Спасе Палоски.

Такмичење је одржано у 10 спортских дисциплина, за мушкарце и жене, у осам старосних категорија.

Војни ветерани из Црне Горе иако малобројни освојили су прегршт медаља и обрадовали успјехом војне пензионере.

Након успјеха ова два такмичара у Београду, у Сарајеву су надмашили сами себе освојивши седам златних медаља у одређеним категоријама.

Спасе Палоски освојио је прво мјесто у тркама на 400, 800 и 3000 метара, а најстарији активни атлетски ветеран у Црној Гори и члан Спортско-рекреативног друштва „Војни ветеран“, Радисав Пешић, коме се ближи осамдесета, освојио је чак четири златне медаље у дисциплинама: скок у даљ, бацање кугле, бацање диска и скок у даљ из мјеста.

Постигнути резултати ових спортиста у поодмаклим годинама су свакако за дивљење, поштовање и примјер су млађим пензионерима како се бране боје клуба „Војни ветеран“. Ови ентузијастички постигли и значајније резултате у региону, да им финансијска средства нијесу мањкала. За подршку и скромну помоћ војни ветерани захваљују се овом приликом Удружењу војних пензионера, које помаже спортисте да наступају на такмичењима.

Радисав Пешић познато лице атлетике још из времена ЈНА, коме се ближи осамдесета, и који је током 60 година бавећи се спортом сакупио на стотине медаља, пехара, признања и похвала, најавио је да ће ове године оканити патике о клин, а опроштај са судијском пиштаљком и секундомјером планира на 20. Подгоричком маратону.

У знак посебног признања и подршке осталим члановима клуба „Војни ветеран“, председник Удружења војних пензионера Драган Тиодоровић са сарадницима приредио је пријем за такмичаре који су наступили у Београду и Сарајеву, одао им посебно признање и обећао подршку и помоћ

Радивоје Здравковић

Излет војних пензионера
ШапцаПОХОД ЛЕПОТАМА
СРБИЈЕ

Крајем јуна УВП Шапца организовао је излет за своје чланове. Маршута је од Шапца водила до манастира Трноша, родне куће Вука Караџића у Тршицу, споменика црским јунацима на Гучеву, а учесници су посетили и Бању Ковиљачу.

Драж овог излета је и у томе што је већина војних пензионера, током старешинске каријере, службовала

у другим републикама бивше Југославије, па нису имали прилике да посете те културно-историјске споменике.

С друге стране излет је послужио да се појединци међусобно боље упознају.

Општински одбор УВП Шапца, у својству организатора излета, упућује речи захвалности предузећу „Дуга“ из Шапца и угоститељу Зорану Матићу, домаћину на Гучеву за пружену помоћ.

Већина учесника излета изјаснила се да се што пре организује нови поход лепотама Србије.

С. Стојановић

Битка за војничку част и достојанство

ОФИЦИРИ НА ВЕТРОМЕНИ

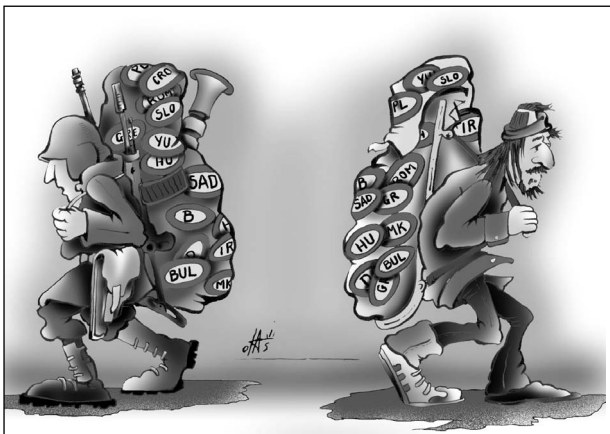
Више од двадесет година добар део садашњих војних пензионера, некада часних команданата и командира јединица ЈНА, живи затворен у својеврсни гето

Војнопензионерска популација, највећим делом припадници некадашње ЈНА, суочава се са низом проблема, од закидања на висини пензије, у доброј мери нерешеним стамбеним питањем, преко квалитета лечења у појединим здравственим установама...

Учесници ратних дешавања (сукоба) на територијама некадашњих република тадашње СФРЈ од 1991. до 1995. године, а и не тако давних косовско-метохијских, имају још један проблем Велики број официра, подофицира и војника у то време, достојанствено је, и у духу Устава, обављао командне и војничке функције и извршавао додељене задатке. Тада нису ни помишљали на предају паравојскама, па су од тамошњих власти и правосуђа жигосани тешко избрисивим печатом ратног злочинца. Против њих покренути су, сада другим државама, судски поступци. Некима је суђено (и досуђено) у одсутности, неки су хапшени широм света, а неке тек очекују хапшења чим прекораче републичке границе, привођења и поновна суђења. За неке су, ваљда, споразумно са државом Србијом, уступљени предмети које ће решавати правосуђе наше земље. За другима („који су у бекству“ јер се, чудног ли чуда, налазе у својој матичној држави, па нису доступни правосуђу суседа), онима који не намеравају да се упуте пут Хрватске, или Босне и Херцеговине и тако заврше у тамошњим затворима, расписане су Интерполеве потернице.

Жмурке и друге игре

Више од двадесет година добар део садашњих војних пензионера, некада часних команданата и командира јединица ЈНА, живи затворен у својеврсни гето. Али и не баш тако. Лепа је ова наша Србија и има је, али како, на пример, до родбине негде преко границе. Жени се и удаје, умире. Наиме, због расписаних потерница, преко државних граница Србије не могу промолити ни нос. Баш тако. Уколико се то и усуде очекује их хапшење, екстрадиција хрватском, или босанском правосуђу, „правично“ суђење и свакако „најправичнија“ пресуда.



Поред јавних, ту су још увек и тајне оптужнице, па и они за којима нису расписане оне јавне, а хтели би, на пример, за мале паре на летовање у Грчку, или тек тако, туристички, страхују од евентуалног преласка границе. Има „Веритас“ податке и хоће да их да, али историјски гледано, онима преко и није много за веровати.

А државе као државе, држе се својих некаквих аршина, или сада овако, сада онако.

Поређења ради, походили су ову нашу државу, без пардона, или не дај Боже извињења, и тадашње осигуратељнице Владимир Шекс и градоначелник Златко Крамарић (чак у Новом Саду промовисао властиту књигу). Они, ето, никако нису знали да тамо некакав Бранимир Главаш (1991) диже у ваздух куће тамошњим Србима, хапси их (и не само њих, чак и нелојалне Хрвате и остале) тера их да пију киселину из акумулатора, па их стреља на градској обали Драве. Нису они блокирали и кидисали на касарну (војарну) ЈНА, војну болницу, убијали старешине, војнике и цивиле који су ту нашли уточиште од ЗНГ (Збор народне гарде) терора. Никако. Откуд би, као тадашња осигуратељна власт, и знали за то? Па, они су „осведочени миротворци“.

И, сада, како изаћи

из тог зачараног круга? Да ли и даље живети у неизвесности (не, нема места страху) од могућег међудржавног поткусуривања, или уласком у ЕУ поступања по ЕУ правосуђу? Ратни злочин не застаревља. Може ли, и хоће ли наша држава смоћи снаге да реши овај проблем својих држављана? Како? Лако. Нека им суди овде, у матичној држави. Правично. Одмах. Ко је крив, одлежаће, ко није, биће ослобођен.

Може се тако. Ваљда. Само, хоће ли се? И, када?

У име покољења, истине и правде

Ваљда се пресудом нашег правосуђа скида, барем, Интерполова потерница. У „Лијепу њихову“, Босну, док је било лепо било је, сада, па и не мора се.

Удружење Војних пензионера Србије покушава да реши многа питања која тиште чланство, па и оне који нису у чланству. Људи смо. Нека с више, нека с мање успеха, нека неуспешно, али труди се, улаже знање, време и снаге.

Може (и хоће) ли Удружење покренути решавање и овог питања војничке и људске части и достојанства? Да ли је време, или није? Требало би, можда. Ако не због живих, оно због изгинулих, убијених, стрељаних, несталих, због оних који су били, видели, веровали.

Или, боље и не помињати то питање, па оставити самој природи да учини своје. И коме ће (и да ли) тада сметати то што су му деда, отац, стриц, ујак (или сви одреда) анатемисани као ратни злочинци? Можда никоме. Можда покољењима. Можда...

Будимир М. ПОПАДИЋ

Овде и данас

КОНЗИЛИЈЕРНО КОЛО

Наредба Управе за војно здравство Министарства одбране, бр. 20-3, од 12.03.2013. године, којом се забрањује специјалистичким кабинетима ВМА издавање конзилијарних мишљења за одговарајуће лекове, изазвала је буру протеста међу војним пензионерима. То је принудило ауторе наредбе да месец дана после њеног ступања на снагу, донесу допуну којом се, практично, ништа није изменило. Уместо устаљеног начина издавања конзилијарних мишљења, овераваних од тројице специјалиста са одговарајућих кабинета, то право је пренесено на клиничка руководства. Тиме настаје врзино коло у коме су се нашли:

Управа за војно здравство Министарства одбране, клинике ВМА и војне апотеке. Свако од њих је на свој начин тумачио своја, оспоравајући мишљења осталих учесника. А сва та решења и мишљења оквалификована су од војних пензионера као бирократска и нехумана.

Један у низу примера који илуструје насталу конзилијарну комедију збива се на релацији: апотека Војномедицинског центра на Карабурми, клиника ВМА за васкуларну хирургију и Управа за војно здравство Министарства одбране. Пацијенту коме је др Зоран Бјелановић, васкуларни хирург са кабинета ВМА, преписао лек „Детралек“, на клиници одби-

ЈЕДНИМА МАЈКА ДРУГИМА МАЋЕХА

У истој држави војне старешине и радници МУП-а,
када оду у пензију, нису једнако третирани
у погледу пореза на оружје

Својевремено обраћање УВПС Министарству одбране, на чијем је челу био Драган Шутановац, предлогом да се војни пензионери ослободе плаћања пореза на поседовање ватреног оружја (пиштољи и револвери), није уродило плодом. И поред ваљаног образложења којим је указивано на неодрживост и неоснованост одлуке у вези са разрезивањем пореза на оружје бившим војним старешинама, тадашњи челници министарства оглушили су се у оправданост предлога војнопензионерске организације. Не само да нису уважавали валидне разлоге војнопензионерског удружења, већ су подржавали Пореску управу да, народски речено, на грабежљив начин, из године у годину, увећава износ пореза на оружје (од 900 динара 2001. до 3.270 ове године), које су, као службено наоружање, активна војна лица носила током радног века.

Опорезивање пензионисаних војних старешина за поседовање пиштоља (револвера), тим више је неразумљиво када се има у виду да се, у складу са Законом о порезима на употребу и држање добара, не плаћа порез на регистровано оружје добијено у виду награде приликом одласка у пензију из Војске Југославије и Министарства унутрашњих послова. Недо-

следност Пореске управе, односно Министарства финансија, огледа се у чињеници да се поменута законска одредба не примењује доследно и на пензионисане припаднике Министарства унутрашњих послова. Подсетимо се, наиме, да је у допису УВПС упућеном ондашњем Министарству одбране наведено, поред осталог да су „сви пензионисани припадници МУП-а ослобођени пореза на регистровано оружје“, иако су и они уврштени у пореске обвезнике за поседовање пиштоља и револвера. Ова се одредба, дакле, не спроводи у складу са чланом 25. Закона о порезу на регистровано оружје. Јер, очигледно је да се ради о различитим аршинима када су у питању пензионисани припадници МУП-а и војни пензионери.

Спорно одобрење

Војни пензионери, наравно, не споро што су њихове колеге из МУП-а, ослобођене овог намета, мада незаконито, али оправдано сматрају да је и њих требало уврстити у исту категорију пореских обвезника. Ту, дакле, нема ничег спорног. Спорно је, међутим, што се та одредба не спроводи и када су у питању бивше војне старешине. А не спроводи се, сматрају мно-

ги војни пензионери, зато што су иза пензионисаних припадника МУП-а стали бројни чланови владе, посебно министри одбране, унутрашњих послова и финансија. Војни пензионери, нажалост, нису имали подршку са било које стране. Није се оглашавала чак ни Партија уједињених пензионера Србија чији је превасходни задатак да се бори за остварење права свеукупне пензионерске популације, чији су са-

ставни део и војни пензионери.

Да су бивши припадници ЈНА и војски настале после ње (ВЈ, ВСЦГ, и ВС) незаконито изопштени из права које имају пензионисани припадници МУП-а, јасно се види и из члана 22. наведеног закона, у коме се наводи да „обавеза плаћања пореза на регистровано оружје настаје даном одобрења, односно оружног листа, односно дозволе за држање и ношење оружја“. Познато је, с тим у вези да је највећи број војних пензионера одобрење за поседовање и ношење пиштоље и револвера добило знатно раније од наведене одредбе, односно у време када није постојао пропис о порезу на поседовање и ношење пиштоља и револвера. У закону који је Скупштина Србије изгласала 19. априла 2001. године, а на снагу stupио десет дана касније, нигде не стоји да се ретроактивно укидају права војних лица, односно војних пензионера, стечена у време издавања војне дозволе за поседовање и ношење оружја.

Обновити захтев

Одредница Закона о порезима која се односи на порез за регистровано оружје, по мишљењу многих пензионера, не само војних, коси се и са уставном одредбом о људским и мањинским правима и слободама. У том делу Устава Републике Србије, истиче се, поред осталог да се „достигнути ниво људских и мањинских права не може смањивати“. Законом о опорезивању пиштоља и револвера, у конкретном случају, атакује се и на достојанство људи који су, по природи посла, читав радни век друговали с тим истим оружјем. А то, „људско достојанство“, како стоји у Уставу, „је неприкосновено и сви су дужни да га поштују и штите“. Не штите га, како испада, бирократизовани законодавци који, изгледа, не читају, или не резекују слово највишег правног акта у земљи. Јер, власницима пиштоља и револвера, за разлику од криминалаца који никада нису тражили дозволе, порез се уводи као нека врста казне што су испоштовали законске одредбе о регистровању оружја које поседују. Познато је, наиме, да многи власници оружја никада нису подносили пријаве о регистровању пиштоља и револвера, што се третира као „паметан потез“ појединаца у непоштовању закона.

Све наведено указује на потребу понављања захтева за ослобађање војних пензионера плаћања пореза за поседовање пиштоља и револвера. Јер, за разлику од претходних влада које се нису освртале на предлоге УВПС, данас је време када треба обновити пређашње молбе и апеле.

Радисав РИСТИЋ

јају да дају конзилијарно мишљење, уз образложење да се у војним апотекама лек може подићи само на основу лекарског рецепта. Апотека, међутим, не прихвата то објашњење, инсистирајући на конзилијарном мишљењу. Пацијент се поново обраћа клиници, одакле га главна сестра поново упућује на апотеку уз наглашавање да је дужна да лек, без конзилијарног мишљења, изда на лекарски рецепт. Једни „у клин“, други „у плочу“.

Шта ће, како ће, пацијент прибегава последњем средству и спас тражи у обраћању Управи за војно здравство, аутору наредбе и допуне, како би, уз њену евентуалну помоћ, избегао куповину лека олакшањем породичног буџета за око 2.000 динара. Др Жељко Мићовић из наведене управе, после разговора са апотеком и представницима Клинике за васкуларну хирургију, нема децидан одговор, због

чега предлаже консултовање са др Зорановићем, замеником начелника Клинике за васкуларну хирургију ВМА. И поред тродневног покушаја да ступи у контакт са др Зорановићем, који „тренутно није на одељењу“, пацијент је дужан да се задовољи објашњењем медицинске сестре, која је упорна у ставу да је апотека дужна да наведени лек изда без конзилијарног документа.

И тако, тражећи помоћ од немила до недрага, пацијент је, хтео не хтео, био принуђен да исплати 2.000 динара за набавку преписаног лека. Неко би због овог врзиног кола и малтретирања пацијената, требало озбиљно да поцрвени. И не само да поцрвени. Одговорни људи у Министарству одбране, претпостављеној установи свих учесника у овом галиматјасу, требало би озбиљно и строго да санкционишу све учеснике врзиног кола.

Р. Р.

РВ и ПВО ВЈ у агресији НАТО-а 1999. године

БОРБА ЗА МОРАЛ ВОЈСКЕ И НАРОДА

Ловци НАТО-а избегавали блиску борбу са нашим ловцима,
а јуришне групе одустајале од извршења задатка,
ако су у близини били ловци ВЈ



ПИШЕ:
Спасоје
Смиљанић,
генерал-пуковник
у пензији

Учинак 10 авиона-ловаца МиГ-29 ангажованих у борбеним дејствима 1999. године, против авијације НАТО-а за ударе по објектима на земљи, коју су обезбеђивале јакне снаге (око 70 авиона) ловацке авијације није ни могао бити већи. Више од материјалног учинка – обарања непријатељских авиона, била је улога коју су наши ловци имали у „распаљивању“ борбеног морала припадника наше војске у одбрани земље и у „ремећењу“ борбеног поретка непријатељске јуришне авијације у нашем ваздушном простору у почетном периоду рата. Потврђена је чињеница да су ловци НАТО-а избегавали блиску борбу са нашим ловцима, а јуришне групе одустајале од извршења задатка, ако су у близини били ловци ВЈ. Ловци НАТО-а нису ни у једном нападу на наше ловце пришли ближе од 18 км. Колико „резерве“ према нашим ловцима су имали амерички пилоти у извршавању задатака бомбардовања СРЈ говори снимак разговора пилота НАТО авиона са командним местом у ваздуху приликом дејства на колону избеглица код села Меја 14. априла 1999. године, који превасходно тражи информацију о „црвеним миговима“.

Борбене могућности наших ловаца МиГ-29 ограничавале су и: смањене могућности радара на авиону, намењеног за откривање и гађање непријатељских авиона, које су јака електронска дејства агресора још више умањила, до скоро потпуног неутралисања; ракете ваздух-ваздух којима су наши ловци били наоружани, знатно су мањег домета од ракета које су носили непријатељски ловци, који су са даљина 60-80 км, својим ракетама, дејствовали по нашим ловцима; смањене могућности радарског система ваздушног откривања, јављања и навођења (ВОЈИН) и немогућност пружања потпуних информација о непријатељским ловцима у ваздушном простору.

У веома инфериорној ситуацији у којој су се нашли наши пилоти – ловци су без двоумљења прихватили ризик и у првим минутима агресије полетели у сусрет знатно јачем противнику. Свесни односа снага, они су ушли у неравноправну борбу у ваздуху, у борбу за морал Војске и народа за оне војнике размештене на простору Косова и Метохије и оне који су пали на Косовима, за „војиновце“ и „ракеташе“ који су стрпљиво и храбро седели у својим радарским кабинама и станицама за вођење ракета, свесни чињенице да сваког момента по њима може бити извршен удар и да им могу бити угашени животи. Али пре свега за заклетву коју смо дали отаџбини. Отаџбина се морала бранити.

Идеја и ратна стварност

Сагледавши апсолутну неравноправност и немогућност рационалног супростављања наших ловаца, начелник Штаба Врховне команде, генерал-пуковник Драгољуб Ојданић је 9. априла 1999. године забранио даљу употребу наших ловаца у ПВО земље.

После завршетка рата било је доста полемике, а пало је и доста тешких речи, било је и утуживања од стране појединаца пилота-ловаца, који су тврдили да тактика употребе авиона-ловаца није била добра, да радар и други делови електронске

опреме нису били исправни, да авиони нису били у ресурсу, тј. да им је истекао временски рок рада и друго.

Свака расправа, после догађаја има смисла, само ако објективно расветљава оно што је било и отвара визије будућности. Она има оправдање само ако је заснована на аргументима и чињеницама, а може бити врло штетна ако је базирана на личним и једносмерним визијама и неаргументованим ставовима.

Да ли је требало у већој групи употребити имајућих 10 авиона ловаца МиГ-29? Па можда и да! Али за такву употребу требало је 24. марта 1999. године – у време првог удара све авионе (или барем већи број) имати на једном аеродрому и чекати први удар, са још једном неизвесности, да изненадним – неоткривеним ударом изгубимо на земљи, рецимо на аеродрому Батајница, свих 10 авиона, као што смо на дајући се високом нивоу заштите армирано-бетонских склоништа, те исте ноћи у првом удару изгубили 11 других борбених авиона РВ и ПВО. Шта ако би у првом удару pista или писте, на аеродрому на коме базирају наши ловци МиГ-29, биле оштећене тако да се са њих не може полетети за дужи временски период, па чак и до краја рата? После првог удара, када се и расправљало о већим групама авиона – ловаца у борби, ми смо већ 26. марта остали само са четири авиона МиГ-29. Нисам сигуран да их је требало подићи у групи сва четири и послати у борбу, са врло великом неизвесности да ли ће се и један вратити. Тог истог 26. марта подигли смо пар (два авиона), али нажалост оба су оборена. Замисао за употребу авиона ловаца, дефинисана планом употребе, била је: растреситим распоредом на више аеродрома, применом различитих тактичких поступака маскирања и обмањивања сачувати од губитака на земљи авионе

ловце бар у првом удару. Идеја је била, ангажовањем у борби појединачно или у пару (тежишно у пару), применом различитих тактичких поступака и ангажовањем најискуснијих посада, покушати да се непријатељу нанесу бар минимални губици. Идеја је једно, стварност у рату је друго.

Смањен домет радара

Да ли су били исправни радар на авионима МиГ-29? На ту дилему, одговор даје извештај мог помоћника за ваздухопловнотехничку и техничку службу, пуковника Душка Милосављевића: *У оквиру припреме ваздухопловнотехничких и техничких материјалних средстава, за очекујућу агресију, на свим исправним авионима, извршена је провера исправности радара употребом мобилног комплета МК-9.12. и сви су „прошли“ самоконтролу, тако да се може тврдити да су сви радар на авионима који су полетали били исправни. Може се говорити само о смањеном домету радара. Ради потсећања, указујем, изворне могућности радара на авиону МиГ-29 су откривање циља (објекта) површине од 3 м² (без електронског ометања) на даљини до 90 км. Током времена, због слабљења карактеристика ЛБВ цеви (цев са путујућим таласима), домет радара је био смањен за око 20% изворних могућности. За ово смањење знали су сви пилоти који су летели авионима МиГ-29.*

Покренуто је и питање да ли су авиони МиГ-29, који су ангажовани у борбеним дејствима били исправни и да ли су били у дозвољеном временском року рада? У складу са „Програмом за продужење рока рада“, а у складу са тачком 123 Правила ваздухопловно-техничке службе, на свим авионима МиГ-29 који су полетели на борбени задатак био је продужен рок рада. Према извештају Комисије Команде РВ и ПВО која је проблем испитивала, после завршетка рата, сви авиони МиГ-29 који су полетали на борбени задатак били су исправни.

Ваздухопловна ватрена подршка

Ваздухопловну ватрену подршку извршавале су авијацијске јединице 98. ловачко-бомбардерског пука и 172. авијацијске бригаде. Сва дејства су извршена по позиви Команде Треће армије и по објектима



У ваздушном простору изнад наше земље вођене су неравноправне борбе: авион МиГ-29

који су планирани планом дејства, а одбрио их је командант Треће армије.

Од 25. марта до 4. априла 1999. године, у коме је извршаван задатак ватрене подршке, Команда Треће армије тражила је дејство по 15 објеката. Извршено је дејство по 11 објеката. Тражено дејство по четири објекта није извршено. По три објекта - због неповољних метеоролошких услова, а по једном објекту - због избегавања дејства ловачке авијације НАТО-а. За ватрена дејства по објектима на земљи, у функцији ватрене подршке Треће армије извршено је 24 лета са 15,25 сати налета. Ватрена дејства су извршена у 19 летова. Деведесет осми ловачко-бомбардерски авијацијски пук је извршио 18 летова у којима је 15 пута ватрено дејствовао. Ловачко-бомбардерске ескадриле овог пука извршиле су: 241. ловачко-бомбардерска ескадрила 10 летова са 10 ватрених дејстава; 252. ловачко-бомбардерска ескадрила је извршила осам летова са пет ватрених дејстава. Двеста двадесет друга ловачко-бомбардерска ескадрила 172. авијацијске бригаде извршила је шест летова са четири ватрена дејства.

Двадесет петог марта, полетели су пилоти 241. ескадриле, 98. ловачког-бомбардерског пука на задатак, са геслом исписаним на ратној застави „Отаџбина изнад свега“. Тог дана извршили су шест борбених летова ватрене подршке Приштинског корпуса и у свих шест су ватрено дејствовали. Први дан, ватрено крштење, под замраченим небом од ловаца НАТО-а, потпун успех без дилеме. Али судбина је хтела да се од полетелих шест на слетање врати пет авиона – наших „орлова“. Са задатка се није вратио командант 241. ловачко-бомбардерске ескадриле, **мајор Живота Ђурић**. У нападу на положаје терориста тзв. ОВК на планини Чичавици, у рејону села Ликовац његов авион је погођен и Живота је погинуо.

Злонамерна лаж

Нападали су наши јуришници и погађали, да погађали, али само терористе ОВК и њихове објекте које су користили у борби против наших снага одбране на Косову и Метохији.

Ниједна бомба откачена са наших авио-

на није пала на село, на децу, на болнице, на школе, на наше положаје и борце на њима, а било је доста и бораца и положаја. Нису наши пилоти имали „коллатералне штете“. Нису имали Меју, аутобус на мосту код Лужана, воз у Грделичкој клисури, аутобус код Савине Воде, кинеску амбасаду итд.

Нису имали коллатералну штету, али требало ју је измислити и свету послати поруку „Српска авијација убијала и цивиле“. У Едицији „Косово како виђено, тако речено“, коју је издао Фонд за хуманитарно право, 2004. године у Београду, на страни 279 пише: „Многи сељани су се укрцали на тракторе и отишли према албанској граници. Упркос свему, бројни становници су остали у Ногавцу, задржавајући се у оштећеним кућама све до 1. или 2. априла, када су Ногавац бомбардовали српски авиони. У неким кућама је било и по 50 до 100 људи. Идућег дана припадници ВЈ и полиције су ушли у село и натерали сељане да сахране мртве у масовну гробницу, која је затим покривена уз употребу булдожера.“ Подло смишљена и врло злонамерна лаж, нема шта!

Улога хеликоптера

Задатак ваздухопловног превозења, извршавале су хеликоптерске јединице и јединице транспортне авијације РВ и ПВО.

Хеликоптерске јединице РВ и ПВО су већину својих задатака превозења извршиле за потребе дотура или евакуације Приштинском корпусу. Носилац тог превозења била је 787. транспортна хеликоптерска ескадрила 119. хеликоптерског пука. Укупно у задацима превозења хеликоптерске јединице су извршиле 104 лета са 59,15 сати налета, при чему су превезле 94 рањеника, три усмрћена браниоца, 113 путника и пет тона терета. Шест летова је извршено у функцији спасавања наших пилота и пет летова у трагању за обореним непријатељским пилотима. Укупно у време трајања агресије хеликоптерске јединице РВ и ПВО су извршиле 179 летова са 89,10 сати налета. У функцији маневра и размештања (посебни задаци) извршено је 75 летова са 29,55 сати налета.

Колики значај су за војску у целини, а самим тим и за РВ и ПВО, имале наше хеликоптерске јединице потврђују бројни показатељи. Примера одважности, храбрости и спремности да се жртвује за друга, за колегу, за сваког повређеног, за сваког коме треба помоћ, има безброј. То показује и спасавање нашег пилота мајора Небојше Николића, чији је авион 24. марта 1999. године оборен неки минут испред 21.00 сат. Мајор Алекса Милановић и капетан Срђан Јовановић полетели су „газетом“, кроз прави пакао на небо и на аеродрому Батајница да спасу обореног колегу, у чему су и успели.

Наше хеликоптерске јединице и пре агресије НАТО-а биле су значајно ангажоване у превозењу за потребе Приштинског корпуса у борби против шиптарских терориста, када остале врсте авијације нису биле ангажоване. До почетка агресије НАТО, у 1998. и 1999. години за потребе Приштинског корпуса укупно је превезено 224 путника, 59 рањеника, четири усмрћена борца и 500 кг терета. Сва превозења, како пре агресије тако и након, извршавана су под ватром терориста у врло сложеним метеоролошким условима дању и ноћу.

Подршка Трећој армији

Транспортна авијација РВ и ПВО, извршила је два лета за превозење (26.3.1999. године), и превезла три тоне терета. У посебним задацима (маневар – предислокација) транспортна авијација је извршила 17 летова са 03,40 сати налета. Укупно у време агресије транспортна авијација је извршила 19 летова са 05,40 сати налета.

Јединице авијације РВ и ПВО у току агресије НАТО на СРЈ, у задацима противваздушне борбе, ваздухопловне подршке Треће армије и задацима маневра су извршиле 246 летова са 120,50 сати налета. Борбена авијација је извршила 33 лета са 20,00 сати налета у задацима ватрене подршке приштинском корпусу и ПВО земље. Извршено је 106 летова са 61,15 сати по задатку ваздухопловног превозења, а по посебним задацима (маневар и размештање) 107 летова са 39,35 сати налета.

Ваздухопловне снаге РВ и ПВО употребљаване су примерено условима, снази агресора и сопственим могућностима. У условима превласти непријатеља у ваздушном простору, наше техничке инфериорности, са недовољном обуčenости и особљености, дале су свој максимум, за одбрану отаџбине, при чему су се људи несебично залагали, често не штедећи ни свој живот.

Заједничка карактеристика за све пилоте РВ и ПВО који су извршавали задатке у рату је, да ниједан пилот (посада) није одустао (ла) од извршења задатка, или са ваздухопловом дезертирао(ла) на простор неке суседне земље, што се у многим претходним ратовима, па и на овим просторима догађало. Пилот који је први полетео 24. марта 1999. године, мајор Илија Аризанов, је по националности Македонац. Полетео је са аеродрома Ниш, а оборен је у рејону Дренице. Македонија му је била „испред носа“, само за 1-2 минута он је могао бити на скопском аеродрому, ван пакла и голготе коју је доживео после оба-рања.

Бриселски споразум: шта и како даље

ИЗАЋИ ИЗ ЦЕПА ЗАПАДА

Као ни претходне владе од 2000. године, ни садашња Влада није довољно свесна значаја чињенице да је Србија једина страна која у спору око Косова има тапију на њега. Поред низа међународних мировних уговора, та тапија се непорециво уздиже у резолуцији Савета безбедности 1244, као и у трима резолуцијама Савета безбедности које су јој претходиле. НАТО је својом оружаном агресијом запосео Косово, али га није стекао!

Када су страни новинари почетком деведесетих година прошлог века питали Ибрахима Ругову каква још мањинска права жели за Албанце на Косову, он је одговорио да Албанце не интересују ни мањинска ни људска права, већ само територија, тј. власти-та држава.

Двадесет година касније, Србија је Бриселским споразумом власт Албанаца на Косову прихватила као неизменљиву реалност, а њихову самопроглашену државу фактички признала и позвала своје држављане – тамошње Србе да се у најкраћем року integriшу у уставни и законски систем те формално још непризнате државе.

Закључење упадљиво асиметричног Бриселског споразума може се објаснити следећим разлозима: опсесивном жељом Србије да што пре постане члан ЕУ, не питајући за цену;

- страхом да би слабљењем или напуштањем проевропског курса била изложена неиздрживим притисцима и агресивном мешању Западних сила у њена бројна недовољно консолидована питања (Рашка, Војводина, југ Србије, источна Србија);

- свешћу да јој деградирајућа економска ситуација не дозвољава супротстављање политици и интересима ЕУ и САД од којих стижу донације и многе инвестиције;

- могућим раније датим уверавањима или прихваћеним обавезама да ће нормализација односа са Косовом као неспорном реалношћу бити приоритетно и брзо решавана после одржаних избора.

Између компромиса и капитулације

Бриселским споразумом Србија је одустала од политике одбране Косова и његовог перспективног повратка у наш уставно-правни поредак, а тежиште активности пренела на добијање додатних гаранција за безбедност свих Срба у оквиру самопроглашене државе Косово.

У свету постоји безброј територијалних спорова и кризних жаришта. Нека од њих трају деценијама, чак до сто година, и постала су парадигма међународних односа (Блиски исток, Ка-



ПИШЕ:

Владислав Јовановић,

бивши министар иностраних послова Југославије

шмир, Тајван, Кипар, две Кореје, Гибралтар, Јужнокурилска острва, Западна Сахара итд.). Али, ниједно од њих тако хитно и убрзано решавано нити је решење исходовано радикалним уступцима само једне стране, као што је то случај са Бриселским споразумом о Косову.

Овај коренити заокрет, чије све последице ће се тешко моћи исправљати, учињен је у циљу остварења уласка у ЕУ и под велом бриге за већа права и гарантованију безбедност српске заједнице на Косову. Хуманитарна димензија претпостављена је очувању суверенитета и територијалног интегритета као првог задатка сваке државе која држи до себе.

Резолуција СБ УН 1244, на којој се темељила досадашња политика Србије према Косову, не налази се у Бриселском документу, а у званичним иступањима представника власти, ретко се помиње, а још ређе инсистира на њеној интегралној имплементацији.

Уступци Србије у Бриселском споразуму могу се различито оцењивати (од компромиса до капитулације), али једно је неспорно: Србија је, иако са задоцњењем, између Косова и ЕУ, изабрала ЕУ. Учинила је оно што ниједна држава пре ње није урадила ни-

ти ће је у томе нека друга следити: за-рад обећаног чланства у ЕУ, одустала је од права на повраћај своје исконске територије.

Тапија на Космет доведена у питање

Усвајањем Бриселског споразума, Србија је учинила огромну услугу Западу – дала је легитимитет његовој отимачини Косова, а своју тапију на Косово опасно довела у питање. Стабилизovala је оно што је Запад дестабилизовао. Учинила је огроман уступак, а добила је само виртуелну накнаду: обећање датума за приступне преговоре о чланству у ЕУ. Самопроглашеној држави Косово отворила је пут за нова признања и улазак у међународне организације, укључујући и у ОУН у не тако далеко време.

Овакав „болан и тежак“ Споразум из Брисела не би био могућ да претходна Влада није догматизовала проевропски курс политике Србије, а њена садашња наследница прогласила да је тај курс од животног значаја за српски народ, без којег му нема ни физичког опстанка.

Безалтернативно везивање Србије за ЕУ било је од почетка фатално за повратак Космета под окриље Србије, а са Бриселским споразумом – тим глоговим коцем у сандук суверенитета Србије над Косовом – такав повратак ни у даљој будућности више није могућ (сем у случају накнадног одустајања од тог споразума што спада у домен маште).

Мантра садашње власти да никада нећемо признати државу Косово, коју је неуморно понављала и претходна власт, само је смоквин лист којим се неуверљиво прикрива тежак национални и државни пораз Србије прихватањем Бриселског споразума. Неће се чекати дуго када ће и формално признање бити постављено као услов за кретање Србије ка чланству у ЕУ.

Оно што Бриселски споразум не чини споразумом већ предајом слабије стране је његова вапијућа нееквивалентност. Преговори имају смисла и оправдање само ако се за оно што се даје или чини добија правична противнакнада или приближна против-



Срби који су остали да живе на простору Косова и Метохије нису задовољни Бриселским споразумом

Да ли ће бити фактор смирења напетости или ће распиривати нове сукобе: припадници Косовских заштитних снага

вредност. Још су стари Римљани говорили *do ut des, do ut facias*. За суштинске уступке Србија је добила само обећање добијања датума за почетак приступних преговора за улазак у ЕУ са потпуно неизвесним крајњим исходом.

Неравноправност страна у преговорима

Изразита нееквивалентност Бриселског споразума је резултат изразите неравноправности страна у преговорима. Србија је у преговоре ушла иако је била усамљена наспрам коалиционе тројке (Албанци, САД, ЕУ). САД су већ на почетку нагласиле да је независност Косова свршена ствар. Водеће чланице ЕУ деле у потпуности тај став, али га из тактичких разлога јавно не апострофирају. Преговори су имали и имају само један циљ: пуну нормализацију односа између Србије и Косова као нове државе, а не као њене осамостаљене аутономне покрајине. То што српска страна Бриселски споразум друкчије доживљава и представља суштински ништа не мења, јер је она, изашавши у сусрет ставу Запада о Косову већ кренула на пут без повратка и питање је само неда-

леке будућности када ће фактичка нормализација односа бити формализована.

Без иједног зеца у рукаву, Србија није требало да улази у преговоре у којима се унапред знало да ће бити губитник. Морала је прво да купи време тиме што би релативизовала пошто пото кретање ка ЕУ, да појача свестрану сарадњу са Русијом, Кином, другим земљама БРИК-а и земаља у развоју, да престане да „ставља сва јаја“ у једну корпу и да увери Запад да не може реализовати своје геополитичке циљеве на Балкану без уважавања виталних националних и државних интереса Србије, што је он игнорисао у последњих двадесет година. Да је благовремено направљена темељна и свеобухватна анализа међународног положаја Србије у садашњем динамичном и сложеном свету, Србија не би журила са поменутим преговорима, јер би схватила да прво мора да ојача свој преговарачки капацитет. Озбиљнијим нагињањем свог државног брода ка новим центрима финансијске и економске моћи, смањила би политичку и другу зависност од САД и ЕУ, а тиме и могућност њиховог уцењивања. Србија са више алтернатива повећала би свој углед изначај у очима Запада и подигла своју

цену у коначним преговорима о Косову. Не би се нашла у стратегијској изнудици да мора да бира између Косова и ЕУ, већ би Запад морао да се издешније бори за њену наклоност и да захтеване уступке у вези са нормализацијом односа са Косовом адекватно компензује (уступањем Севера Косова или дозвољавањем фузије са Републиком Српском).

На опасном раскршћу

Циничан позив Србији да бира између Косова и ЕУ, вратио би се Западу као бумеранг, па би он морао да бира између Косова и Србије. Пошто има императивни интерес да у својој орбити задржи и Косово и Србију, морао би ревидирати свој негативан однос према интересима Србије, како у погледу самог Косова, тако и у односу на њена права као потписника и гаранта Дејтонског споразума, што би је ставило у заклон од већ најављених притисака да се на видљив начин дистанцира од Републике Српске.

Као ни претходне владе од 2000. године, ни садашња Влада није довољно свесна значаја чињенице да је Србија једина страна која у спору око Косова има тапију на њега. Поред низа међународних мировних уговора, та тапија се непорециво уздиже у резолуцији Савета безбедности 1244, као и у трима резолуцијама Савета безбедности које су јој претходиле. НАТО је својом оружаном агресијом запосео Косово, али га није стекао! На тзв. државу Косово могао је да пренесе само оно што сам има: физичко поседовање, али не и право на Косово. Зато од проглашавања тзв. државе Косово све чини да Србију приволи да своју тапију или сасвим уступи албанском Косову или да то чини фазно, кроз серију уступака. Својом самарићанском политиком, Србија се нашла на опасном раскршћу: Бриселски споразум је озбиљно подрио и угрозио њену тапију. Ако се самарићанство настави, Србија ризикује да ускоро остане без тог јединог ефикасног средства одбране Косова од удружених отимача. Критичан је тренутак да Србија застане са губитничком политиком и да преиспита све њене минусе и плусеве. Она мора хитно и одлучно да појача свој преговарачки капацитет тиме што ће изаћи из џепа Запада и поставити партнерска, а не инфериорна и уцењивана преговарачка страна. Тада њени уступци у преговорима не би више били „болни и мучни“, већ еквивалентни, а интереси Србије за адекватном компензацијом били би уважени и валоризовани.

(Обраћање учесницима Округлог стола „Преговарачки процес о Косову и Метохији, одржаном у Београду у Галерији „Прогрес“ 26. јуна 2013. године)

Пет деценија
пуковничког стажа и 88
година живота
Момчила Мићановића

ПРЕГАЛАЦ У УНИФОРМИ

Познају га многи у Чачку,
али и у другим местима где
је службовао чинио је
добра дела

Двадесет година активни пуковник, командовао пуком, дивизијом и оперативном зоном територијалне одбране, са 50.000 војника и старешина и 25 општинских штабова Територијалне одбране. Варварин, Ћићевац, Крушевац, Брус, Александровац, Трстеник, Врњачка бања, Краљево, Рашка, Нови Пазар, Тутин, Сјеница, Прибој, Пријеполје, Нова Варош, Чачина, Бајна Башта, Косијерић, Титово Ужице, Пожега, Ариље, Ивањица, Лучани, Горњи Милановац и Чачак, територија на којој је живело 1.200.000 становника. Тај огроман индустријски, пољопривредни, културни, здравствени и туристички потенцијал требало је обезбедити у случају рата, у ванредним ситуацијама и елементарним непогодама.

Десет година је био пуковник у резерви, управо у време када је изабран за професора на Агрономском факултету у Чачку и вршио дужност шефа катедре за предмете организација рада, социологија, политичка економија, ОНО и ДСЗ и марксизам. Руководио је ратним планом Агрономског факултета и био председник Акционе конференције СК на факултету. Као резервни пуковник волонтерски обављао дужност команданта територијалне одбране општине Чачак, био је члан Савета народне одбране општине Чачак. Написао је и објавио 13 књига.

Момчило Мићановић је рођен 20. децембра 1924 године у селу Бориче, општина Плужине у Црној Гори. Детињство је провео као чобанче на планини Дурмитор. Учесник је НОБ-а од 10. априла 1943. године и прошао ратна попришта од Сутјеске, преко ослобађања Београда, Сремског фронта, у борбама све до границе са Аустријом. Рањаван је четири пута. Обављао је дужности командира митраљеског одељења, политичког делегата вода, политичког комесара чете – батерије и из рата изашао у чину поручника.

После рата учио је гимназију у Зајечару и Чачку, а затим војне школе у Ћуприји, Загребу и Београду.

Одликован је са 15 ратних и мирнодопских одликовања, добитник је више од 200 признања. Додељене су му и повеље почасног председника ОРВС, почасног председника Коњичког клуба „Миленко Никшић“, гуслар-



Свестран официр:
Момчило Мићановић

ског друштва „Танаско Рајић“ и почасног члана друштва за истину и правду у Чачку.

Мићановић са поносом истиче непосредне сусрете са маршалом Титом, у Чачку, Ужицу и Горњем Милановцу.

Са супругом Видосавом добио је кћерку и два сина, а од њих две снаје и зета и шесторо унучади са три снахе и зетом и шесторо праунучади, укупно око 20 чељади. Момчило има обичај да каже: „Међу мојих двадесет чељади ја сам најстарији по годинама, а најмлађи по слушању. Чини ми велико задовољство кад имам кога да слушам“.

Службовао је у Гарнизонима Рашка, Шабац, Титово Ужице и Краљево. Обављајући одговорне официрске дужности, Мићановић је био и активиста у многим институцијама друштвеног живота. У два мандата по четири године - одборник у Скупштини општине Чачак, када и председник Савета за унутрашње послове и Савета за просвету и културу.

У општинској организацији Црвеног крста био је запажени активиста, зашта је добио Сребрну и Златну медаљу Црвеног крста Србије. Дуже време доприносио је раду карате-клуба „Борац“. Био је члан и руководиоца у Удружењу вођара Чачанског краја, огранка Вукове задужбине. Предавач при Радничком универзитету „Коста Новаковић“...

За време годишњег одмора Мићановић је редовно посеђивао своје родно село Бориче, Општина Плужине. Својим земљацима говорио је о чачанском крају. Истицао је да су обичаји слични као у Пиви, људи су гостољубиви и племенити, услови живота много бољи него у Пиви, стока се храни воћем, а у чачанском крају има више ракије, вина и воћних сокова него пијаће воде у Пиви.

Мићановић је објавио и књигу „Пивљани у Чачку“ у којој је описао све важније догађаје из живота досељених Пивљана. У Чачку и околини, као је написао, живи више од педесет породица пореклом из Пиве.

И. Михајловски

Несвакидашњи јубилеј
војног новинара

ПЕТ ДЕЦЕНИЈА СТВАРАЛАШТВА

Ранко Бабић, дописник
„Војног ветерана“ из Ниша, ове године
обележио осам деценија живота и
50 година новинарског рада

Отићи у војску са 14 година, цео радни век провести у официрској униформи и бити све време на истуреном положају информативног фронта могу само чврсте, одлучне и карактерне личности одате отаџбини, као што је то случај са Ранком Бабићем који се у свет отиснуо из Дренове, вероватно најлепшег села у долини Западне Мораве. Војнички хлеб са седам кора окусио је 1946. године, када се уписао у Војно училиште у Загребу. Учинио је у то време редак подвиг: за три године окончао је четворогодишњу школу као четврти у рангу.

Као млад старешина, сада већ далеке 1963. године почео је да се бави новинарством. У својству дописника из Кичева и Вараждина, писао је за југословенски лист „Спорт“. Љубав према новинарству дошла је до пуног изражаја 1965. године, када је Ранко добио прекоманду из Прокупља у Ниш. Тада је отпочео сарадњу са листовима „Народна армија“ и „Фронт“. По „службеној дужности“ писао је и за београдску „Борбу“ и приштинску „Рилиндју“.

Када је у Нишу, 1970. године, формирана Друга армија, постављен је за уредника листа „Војничке новине“ гласила те страгијске групације ЈНА. Дужност уредника обављао је пунили 18 година, а две године био је вршилац дужности главног и одговорног уредника, односно све до гашења листа 31. јануара 1990. године.

У „Војничким новинама“ је за то време војни рок служио више од 150 војника-новинара. Многи од њих су своја прва практична знања из области новинарства стекли у том листу, уз свестрану помоћ уредника Ранка Бабића. Споменимо само неке од њих: Вања Булић, познато име у свим медијима у Србији, Душан Миловановић уредник у „Ревизији 92“, Живорад Ђорђевић, књижевник и песник из Јагодине, Миорслав Стефановић, уредник у „Вечерњим новостима“, Иван Вујачић, амбасадор Србије у САД и многи други.

У историји новинарства остало је забележено да је Ранко Бабић био први новинар који је са лица места извештавао о катастрофалној саобраћајној железничкој несрећи која се догодила у Сталаћу 13. септембра 1979. године у један час и 33 минута. Био је то тежак ратни задатак у миру. Несрећа је однела више од 60 живота, претежно младих, међу којима и 47 питомаца Војне академије.

Присећајући се тог стравичног дана, Ранко казује:

- Позвао ме је главни и одговорни уредник пуковник Никола Матејевић и рекао: „Ранко, спреми се и одмах крени у Сталаћ...“ Наредио ми је да редовно о том догађају шаљем извештаје пуковнику Душану Јанковићу, главном и одговорном уреднику „Народне армије“.

На пут је Ранко кренуо својим возилом. Због хитности задатка, уз пут је чинио саобраћајне прекршаје. Била је то погубљена возња.

Чим је стигао у Сталаћ, јавио се команданту Друге армије генерал-потпуковнику Александру Јанићу, који му је кратко рекао: „Бабићу, Ви знате свој задатак“.

Тамо је затекао стравични приказ: искидана тела, разбацана по колосецима, разбијене главе, покидане удове одвојене од тела... Ранко је пољским телефоном слао извештаје „Народној армији“, одакле су ин-



Хроничар и тумач времена:
Ранко Бабић

Генерал Јанић је пришао заставнику Радуловићу, загрлио га и саопштио му трагичну вест. Отац сина јединца се онесвестио, али уз брзу помоћ лекара дошао је к себи. Генерал Јанић и даље га је држао у загрљају, а на крају није могао, а да не пусти сузу.

Током извршавања задатка у Сталаћу, Ранко Бабић пружао је и велику помоћ тек пристиглим новинарима. Диктирао им је у перо све важне податке, а с обзиром на то да му је био омогућен приступ месту несреће, многим фото-репортерима, њиховим фотоапаратима, снимио је тај стравичан прозор.

У Другој армији, а и шире, мало је оних који нису чули за уредника Ранка Бабића. О делу војничке историје живо ће сведочити Бабићеве репортаже о граничарима који су ратне задатке извршавали у миру. Није било карауле на државној граници са Бугарском, Македонијом и Албанијом у коју није крочио.

Добитник је бројних признања. Средња плакета ЈНА додељена му је за успешан допринос популарисању достигнућа у обуци и васпитању припадника Друге армије. Та плакета је само изузетно додељивана појединцима.

Као највеће признање доживео сам ззахвалница за 30-годишњи рад у војном новинарству од Команде Треће армије, коју му је уручио ранији командант генерал-пуковник Владимир Лазаревић, истиче Ранко.

После пензионисања наставио је да пише новинске текстове. Многе старешине га се сећају по писању у листовима „Војска“ и „Одбрана“. На позив Редакције „Вечерњих новости“ 1991. године, постао је стални хонорарни дописник тог листа из Ниша. Тај посао радио је пуних 12 година.

Био је активан и у Удружења новинара Србије. Биран је за члана Председништва Актива новинара ветерана Србије, члана Надзорног одбора Удружења новинара Србије и председника Секције новинара ветерана Ниша.

Као председник Секције, дан после бомбардовања РТС, 23. априла 1999. године, у време трајања ваздушне опасности, у Нишу је готово илегално организовао комеморативно-протестни скуп поводом погубљења новинара и техничког особља РТС. Скупу је присуствовало око 60 нишких новинара. Вест о томе објавила су многа средства информисања, па чак и Глас Америке.

Поред Средње плакете ЈНА, Бабић је добитник и Златне плакете за допринос развоју спорта и физичке културе у Другој армији. За допринос развоју новинарства и новинарске организације 2009. године Бабић је први међу војним новинарима добио Златну повељу Удружења новинара Србије.

Од 1993. године стални је дописник гласила УВПС „Војни ветеран“ из Ниша. У активној војној служби провео је 40 година и шест месеци. Службовао је у Кичеву, Вараждину, Прокупљу и Нишу.

Уз војно училиште, завшио је и једногодишњу школу Југословенског института, за новинарство у Београду и Факултет политичких наука - одсек журналистика. Био је и савезни фудбалски судија.

М. Ч.

формације упућиване југословенским гласилима.

Међу погинулим питомцима, био је и син јединац заставника Радуловића из Војног одсека у Нишу. Нико од старешина није имао довољно храбрости да заставнику саопшти погубљење сина јединца. Снашао се Бабић, пришао генералу Јанићу и рекао му: „Друже генерале, Ви једино можете да саопштите стравичну истину заставнику Радуловићу, јер сте као учесник Другог светског рата били сведок многих трагичних догађаја.

Пример за углед

ДОСЛЕДАН ЗАКЛЕТВИ

Генерал-пуковник Звонко Јурјевић пример је сјајне официрске каријере врхунског pilota и човека који је разумео људе и штедро им пружао помоћ

Током радног века летео је на више од 20 тирова авиона. Био је наставник летења на млазним авионима Т-33 и Ф-86 г тандерџет. Обучио је на десетине pilota Ваздухопловне војне академије, обавио преобуку великог броја pilota. Речју узоран и успешан човек, пример за углед, веома образован и искусан официр командантског типа. То је само скица за портрет генерал-пуковника у пензији Звонка Јурјевића.

Рођен је у Славонском броду. Потиче из угледне породице. Као дечак преживео је страхоте Другог светског рата. Сећа се немачких штука, месершмита и других авиона који су парали небо над тадашњом Југославијом. Сведок је бесомучних бомбардовања савезничких авиона.

Од малих ногу Јурјевић је маштао да постане пилот... Жеља му је испуњена када је, после детаљних медицинских прегледа, 1951. године примљен у Школу активних официра авијације, коју је завршио 1954. године.

Летео је у свим метеоролошким и борбеним условима, дањи и ноћу. Обављао је дужности командира одељења, команданта екадриле, команданта чувеног пука ловачко-бомбардерске авијације, затим начелника Ваздухопловне војне академије, команданта корпуса, заменика начелника ГШ, да би сјајну старешинску каријеру окончао као командант РВ и ПВО.

Има велики дар за летење. Сваку дужност обављао је успешно, пружајући свој радни максимум. Непрекидно и брижљиво пратио је све важне догађаје у јединицама којима је командовао. Ништа није препуштао слушају. Учио је друге да буду храбри, упорни, захтевни и одлучни. Кукавичлук није подносио. Држао се реда и законитости. Од свих је захтевао организованост и дисциплину и сам је у томе давао лични пример. Обично је ра-



Звонко Јурјевић из времена
када је био активни генерал

дио дуже од радног времена.

Од потчињених Јурјевић је ахтевао да мало причају, али да изнесу мноштво аргумената. Препознатљив је по скромности, учтивости и љубазности. Поштује сваку личност. Једноставан у опхођењу. Веома креативан у послу. И те како строг према самом себи. Уме да пронађе решење у свим тешким ситуацијама. Цени пријатељство, везује се се за људе. Дели их само на добре и лоше.

Одликован је и награђиван више пута.

На дужности команданта РВ и ПВО био је у најтежем периоду, када је Југославија систематски разбијана. Када је 1991. године дошло до сукоба у земљи, Франьо Туђман је захтевао од генерала Јурјевића да пређе у хрватске формације. Није хтео ни да чује. Туђману је поручио да ће док год постоје Југославија и ЈНА бити у тој војсци. После тога ће, како је рекао, у пензију. Дату војничку заклетву није довео у питање. Као командант РВ и ПВО није дозвољавао да авијација гађа цивилне објекте. Остао је професионалац веран својој домовини. По пензионисању са породицом живи у Земуну.

Предраг Нешовић,
ген. у пензији и пилот

Да би сте ушли у Бондстил, највећу војну базу Кфора на Косову, није довољно да сте најављени, да вас чека амерички официр и да сте дошли са немачким потпуковником. Припадници приватне безбедносне компаније која врши спољно обезбеђење базе, опремљени аутоматским пушкама, у униформама, љубазно вас замоле да изађете из аутомобила иако сте стигли у војном возилу Кфора, онда вас сместе иза бетонског зида да не можете да гледате процедуру комплетног прегледа возила и пртљага, али све то траје релативно кратко.

Бондстил о којем су се у нашој јавности последњих десетак година испредале такорећи праве бајке, јесте војни камп, који је добио име по америчком хероју из вијетнамског рата, смештен у близини Урошевца. База је на висоравни, мањем узвишењу које доминира околином, делом је на приватном, а делом на друштвеном земљишту. Коришћење друштвеног земљишта Кфор не плаћа, а приватним власницима, којих има око 140, Кфор годишње плаћа ренту од укупно 220.000 евра. Од једног краја базе до другог има око пет миља, неки објекти и смештајни капацитети у међувремену су демонтирани, рекло би се да Бондстил полако одумире. На почетку је мисија имала 50.000 људи, а данас је на Косову око 5.000 припадника Кфора.

Тренутно у Бондстилу борави 720 америчких припадника Кфора, као и 510 војника, подофицира и официра из десет држава: Пољске, Украјине, Турске, Румуније, Јерменије, Швајцарске, Словеније, Хрватске, Француске и Немачке. У бази ради 50 америчких цивила-официра за везу, 180 цивила других нација под уговором, као и 820 локалних становника, такође под уговором. База сада може да прими 2.400 људи плус додатних 1.500. Изграђено је 146 типичних америчких дрвених барака за становање војника. Жене и мушкарци смештени су одвојено.

КФОР пуни буџет Косова

Ту је и 30 зграда од метала, огромни специјални хангари од пластике за ремонт хеликоптера, шопинг центар, кафићи, ресторан који може да прихвати 800 људи, два фитнес-центра, црква, складишта хране и горива, најмодернија болница, хелиодром са 11 америчких „блек хоук хеликоптера, два хрватска хеликоптера Ми-17, два швајцарска хеликоптера, један словеначки. Војницима су на располагању и спортски терени за фудбал, кошарку, голф, километри саобраћајница, паркиралишта. Бодљикавом жицом опасани су и унутар базе специјално чувани објекти.

Струју дају генератори на дизел-гориво, снаге 16,9 мегавата, довољно за град средње величине, вода се доби-



Бондстил је прави мали град саграђен према строгим безбедносним стандардима

У једној од највећих војних база у Европи

БОНДСТИЛ, ЈЕДИНА УСПЕШНА ФИРМА

Оперативни центар 525. борбено-извиђачке бригаде: велика просторија са компјутерима, картама, оперативци на галеријама на четири нивоа. Као у Кејп Кенедију. Све се осматра и прати.

ја пречишћавањем из шест великих бунара. Храна се набавља у земљама ЕУ, једино се хлеб купује од локалаца, јер кажу да је хлеб на Косову одличан. Сви отпаци било које врсте се рециклирају, строго се води рачуна о екологији.

Бондстил је, заправо, једина фирма која успешно послује на подручју Урошевца. Плате локалног становништва које ради у бази су од 400 до 800 евра. А Кфор својим боравком пуни буџет Косова са 15 одсто средстава. За све запослене у Бондстилу храна и смештај су бесплатни, а да је храна на нивоу најбољих светских хотела уверио сам се лично: двадесет врста јела, седам врста рибе, али нема пива нити било ког другог алкохола.

У команди базе дочекали су ме амерички пуковник Дејвид Вудс, командант мултинационалне борбене групе

„Исток“, пољски потпуковник Ремигуш Зиелински, заменик команданта и го-спођа Дела Хојис која је заправо цивилна директорка базе Бондстил одговорна за логистику и материјалну подршку.

База без тенкова

Војници под командом пуковника Вудса „покривају“ источни део Косова, а њихов рејон се опет дели на север, централни део и исток. Пуковник Вудс је командир јединице од 1.500 војника, подофицира и официра из девет држава. Немају ниједан тенк нити борбено возило пешадије, ниједан „абрамс“ ни „бретли“, на Косову Кфор сада нема тенкове.

„То је супер“, кажем пуковнику.

– Наравно, то показује да је безбедност боља и да нам овде не требају ни

тенкови ни борбена возила. Оперативни смо 24 сата дневно и без тога.

– Ма, нисам мислио на тенкове у том контексту.

– Него на шта сте мислили?

– Па, пошто овде више нема тенкова, и када ви једног лепог дана одете са Косова, онда српски тенкови могу да сјуре до Ђаковице за шест сати. Знате, никад се не зна.

– Ма хајте, то су српска посла.

Пуковник Вудс каже да су односи са локалним српским становништвом добри и да његова јединица има редовне састанке са представницима војске Србије. Организоване су заједничке патроле дуж административне линије, а он сам је недавно био у Новом Пазару на састанку с официрима војске Србије. Тада је посетио и један српски манастир и, како каже, импресиониран је српском прошлосту и културом.

– Је ли неко од официра Војске Србије био у Бондстилу?

– Не знам за ранији период, ја сам овде тек 45 дана.

– Па позовите их.

Користе и беспилотне летелице

Пуковник Вудс наглашава да се у Бондстилу у хитним случајевима пружа и медицинска услуга локалном становништву, али и да Бондстил није највећа америчка база у Европи, јер је Рамштајн у Немачкој већа. Шта ће бити са Бондстилом када једног дана Кфор оде пуковник не зна. Како се смањују задаци мисије Кфора тако се смањује и Бондстил. Тамо где је некада била спољна ограда сада су празни терени без оградe.

Воде ме у оперативни центар 525. америчке борбено-извиђачке бригаде, познате и као „Муњевита“. Муња је симбол способности јединице за комуникацију и електронско ратовање, а шаховско поље је знак будности да-

њу и ноћу. Бригада је јединствена комбинација војне обавештајне службе, коњице, односно хеликоптера, и могућности извиђања на даљину, а вуче своје порекло из три јединице из Другог светског рата: 525. тима за испитивање, односно обавештајне групе, контраобавештајног одељења 218. корпуса и 38. коњичког ескадрона. У вијетнамском рату погинуло је 60 припадника 525. војнообавештајне групе 525. бригаде. Оперативне снаге бригаде прикупљају првокласне информације, раде обавештајне анализе и надзор на даљину. Имају велико искуство из свих ратова и интервенција у последњих 50 година, посебно из Ирака и Авганистана.

– Да ли прислушкујете све у региону и зашто сте баш сада на Косову – упитао сам пуковника Вудса.

– Ма не, овде смо не због неке посебне ситуације, ми се ротирамо у иностранству на сваке три године, два батаљона су нам тренутно у Авганистану, а један је овде. Али он нема обавештајну улогу.

– Користите ли и беспилотне летелице на Косову?

– Да, имамо такве летелице овде, то су „пуме“, показаћемо вам их.

– Па шта гледате?

– Само посматрамо шта се догађа, осматрамо терен, путеве, неко веће окупљање људи.

– Алтернативне српске путеве?

Очи и уши мултинационалних снага

– „Пума“ има релативно мали домет, неколико километара, то је тактика беспилотна летелица, али остаје у ваздуху до три сата и даје слику терена у реалном времену.

Нису ми дозволи да изнутра сликам оперативни центар 525. борбено-извиђачке бригаде у Бондстилу. Велика просторија са компјутерима, картама, шемама, оперативци су смештени на

галеријама на четири нивоа. Као у Кејп Кенедију, клима-уређаји, пригушена светла. Све се осматра и прати, можда и како они Срби тамо на северу Косова сада окрећу јагањце и тамане хладно пиво? Само један телефон на столу у подножју галерија.

– Је ли то за везу с Обамом?

Пуковник Вудс се само насмејао. Његов заменик, потпуковник Зиелински у шали је додао: „Није за Обаму, можда јесте за Пентагон“. Иначе, сви официри у Бондстилу наглашавају да су они официри Кфора, а не националних армија.

Напољу је „блек хоук“ снажном елисом усковитлао песак и прашину. Вежу ми гуртне, седим поред отворених врата, ветар бије са свих страна, хеликоптер се нагиње. Као у Вијетнаму. Прво одредиште је база Кфора крај Новог Села. Базу су Французи назвали „Латр де Тасињи“ по чувеном Де Головом генералу из Другог светског рата. Пуковнику Вудсу рапортира амерички потпуковник Ерик Крајдер, командант базе. Он „покрива“ Зубин Поток, Лепосавић и Звечане. У Митровици немају војнике. Односи са Србима добри.

Бродић са српском заставом

Летимо даље, одредиште је база Нотинг хил код Лепосавића. Ту је стационирано 128 војника Кфора. Односи са локалним Србима добри. Следећа „станица“ је база Кфора код прелаза Јариње. Војници су овде смештени у шаторе. Показују ми беспилотну летелицу „пуму“. Кажу да не користе сателит за извиђање терена. Могу ли да открију сваки српски путаљак? Пуковник Вудс се смеши.

– Не постоји ништа боље од очију војника.

Преко реке Ибар је нека врста алтернативног пута. Шта је за Кфор алтернативни пут? Сваки онај по којем може да иде камион тежи од три тоне, каже потпуковник Крајдер. Односи са Србима добри.

„Блек хоук“ ме довози до базе код прелаза Брњак. Ту су Французи са оклопним аутомобилима „панхард“ и Аустријанци са дрвеним чамцима којима по језеру Газиводе контролишу административну линију. Аустријска ратна флотила на Косову вози ме по језеру. Са косовске стране обале, мали бродић са огромном српским заставом. Немачки пуковник Гинтер Бон прати мој поглед на заставу: „Ми смо неутрални, подржаћемо све што се ви и Албанци договорите. Али договорите се једном.“

У сумрак „блек хоук“ ме је вратио у Приштину. Над Косовом пада ноћ...

Мирослав Лазански

Извор: Политика



Унутрашњост једне од највећих војних база у Европи (Фото М. Лазански)

Велики добротвор Велимир Михаило Теодоровић ПОМАГАО ВОЈСКУ И ПОЗОРИШТЕ

У четрдесетој години живота Велимир је 3. (15) фебруара 1889. написао тестамент којим ће „све моје покретно и непокрено имање, ма где се оно налазило, припасти мојој Отаџбини, то јест: Краљевини Србији као мојем једином и искључивом наследнику

Из краткотрајне интимне везе кнеза Михаила Обреновића (за време једног од његових боравака у Рогашкој Слатини) са шеснаестогодишњом Маријом Бергхауз, кћерком тамошњег марвеног лекара Фрање, 8. (20) маја 1849. године, родио се дечак, који је крштен у римокатоличкој вери своје мајке. Дете је на крштењу добило име Виљем.

Девојци је кнез купио кућу и дао мираз, што јој је после четири године омогућило удају за извесног доктора Шустера, а за дечака је (преко свог бечког банкара Тиркеа) редовно плаћао издржавање. Шустер је касније кућу толико задужио да је, ради измирења дугова, стављена на продају; по налогу кнеза, Тирке је откупио кућу - овог пута на дечаково име.

Незадовољан таквим односом према дечаку, а још више његовим васпитањем, кнез га 1857. пресељава у Београд код управника својих добара Анте Радивојевића, с чијим ће сином Живком бити у изузетним, готово братским односима. Виљем Бергхауз је уписан у основну школу код Саборне цркве где је, будући да још није знао добро српски језик, учио сасвим добро. По савету др Пацека, личног лекара кнеза Михаила, 1861. дечак прелази на даље васпитање код Стевана Тодоровића (1832-1925), академског сликара и педагога. Виљем, кога школски другови зову Веља, ретко питомо и мило дете, постепено постаје свестан свога порекла.

Стасом, гласом и по нарави на оца

На предлог академика Илије Гараганина (1812-1874), Виљем прелази на даље школовање у кућу познатог професора Милутина Стојановића, под чијим утицајем још више развија своју љубав према позоришту, књижевности и уметности. Развио се у лепог младића склоног поезији и сањарењу, али и у доброг јахача и мачеваоца. Уз то, све више је личио на оца - стасом, ликом, бојом гласа, покретима и по нарави. Поред другова, који су га волели и ценили, Виљема је као изузетно драгу особу, прихватила и кнегиња Јулија, која га је често примала, чешће и од самог кнеза. Отац га је ређе виђао, али се о њему веома старао. Кнежева суздржаност није била знак небриге или недостатка родитељских осећања. Напросто, плашио се да га претераном пажњом не размази.

Након што је у Београду завршио гимназију, а пре упућивања на студије (Жене-

ва, Штутгарт, Минхен), кнез Михаило је наредио да младић пређе у православну веру. Крштење је обављено 18. (30) септембра 1866. Кум му је био митрополит београдски Михаило, који му је дао име Велимир. Име оца, Михаило М. Теодоровић, уписано је митрополитовом руком; од тада се увек потписивао као Велимир Михаило Теодоровић.

После кнежевог убиства у Топчидеру, 29. маја (10. јуна) 1868, намесници и митрополит Михаило су Велимиру обезбедили имање „Негоја“ у Румунији и румунске руралне (пољопривредне) обвезнице од 30.000 дуката, што му је доносило годишње приходе од 7.000 дуката.

Напомињемо да кнез није за живота оставио тестамент; имање је износило око 4.000 хектара, било је део Михаиловог поседа, који је он наследио од оца књаза Милоша; било је удаљено 30 km од румунског града Калафат; са јужне стране се граничило Дунавом, с правом изградње сопственог пристаништа.

Обреновићи му забранили повратак у Србију

По жељи намесника, Велимир из Румуније одлази у Минхен, где најпре студира економију, а затим прелази на камералне науке (скуп наука о управљању државом и државном имовином, као и подизању народне привреде).

У Минхену доживљава велико разочарење; заљубљује се у кћерку руског посланика, која га охоло одбија. Преосетљиви Велимир се повлачи из друштва и живи усамљено на свом имању на Тегернском језеру (јужно од Минхена). Окреће се уметности, књигама и успоменама. Често посећује кнегињу Јулију и заједно оплакују - он оца, она супруга - коме је за живота приређивала нечувене скандале. Своје имање „Негоја“ посетио је још само једном, након стицања пунолетства.

Управу над имањем поверио је свом другу из детињства Живку Радивојевићу, с тим „да имањем он управља и да од прихода живе обојица“. Живко је то поверење безочно изиграо - опљачкао је Велимирово имање. Да „Негоја“ не би „отишла на добош“, Велимир је жртвовао имање на Тегернском језеру и продао драгоцену успомену - прстен који му је отац поконио приликом последњег сусрета; од тада живи стално у Минхену са својим верним собаром Теодором Петковићем.

Са новим управником „Негоја“ му опет доноси знатна средства, што му омогућа-



Поносио се Србијом:
Велимир Михаило Теодоровић

ва да српској омладини и студентима чини многа доброчинства. У Србију се више никада није вратио. Сваки његов покушај да то учини, Обреновићи брутално одбијају, без обзира на то што никада и ничим није показао жељу за престолом. У окружности према Велимиру посебно се истицао краљ Милан: подозревајући према синовцу, прогањао је људе који су били блиски са њиме, забрањивао српским студентима да га посећују, али је за свог личног секретара узео - Живку Радивојевића! О Велимиру је подругљиво говорио као о „изјаловљеном претенденту“. Све то није умањило његову искрену приврженост Србији, коју је сматрао својом једином отаџбином. Српске власти су га одбиле када је хтео да узме учешће као добровољац у српско-турским ратовима 1876-1878, али он ипак у више наврата шаље српској војсци новчану помоћ. Своје родољубље исказао је и у српско-бугарском рату 1885. године - српској војсци је са свог имања „Негоја“ послао на поклон 700 угодних свиња. За живота помаже великим поклоном у злату и Народно позориште, када је оно осамдесетих година XIX в. било у кризи.

Задужбином управљао Никола Пашић

У четрдесетој години живота Велимир је 3. (15) фебруара 1889. написао тестамент којим ће „све моје покретно и непокрено имање, ма где се оно налазило, припасти мојој Отаџбини, то јест: Краљевини Србији као мојем једином и искључивом наследнику. Ово ће моје имање бити одвојено од државног имања као задужбина, а ова ће задужбина носити име Велимиријанум (Београд, Улица Светог Саве 11). Циљ задужбине је био да послужи напретку науке, уметности, трговине, индустрије и занатства; њоме је управљао Државни савет, чији је први председник био Никола

200 година од изласка „Новина србских” у Бечу

ЦЕНЗУРИСАНА СЛОБОДА

Први број „Новина србских” у Бечу изашао је 13. августа 1813. године. Покретачи и уредници ових новина били су Димитрије Давидовић и Димитрије Фрушић, српски студенти медицине у том граду

Кад се 25. марта 1838. године упокојио утемељивач српског новинарства Димитрије Давидовић, чак ни „Новине србске”, које је 5. јануара 1834. покренуо у Крагујевцу и био њихов први уредник, нису забележиле смрт овог знаменитог човека!

Званично неоплакан и неожаљен сахрањен је у тишини у Смедереву, где је живео након што је пао у немилост владарске куће Обреновића, пре свега Књаза Милоша, због тога што је био ватрени заговорник Устава, а тиме и законског ограничења моћи Господарева.

Као први професионални новинар међу Србима, а, по свој прилици, и међу свим Јужним Словенима, Давидовић, који је једно време био и особа од највишег поверења владарске куће - учитељ младих Обреновића, Кнежев секретар, попечитељ (министар) у неколико наврата, никад није дозволио да чиновник победи журналисту у њему, због чега га је Књаз, од свих учених људи у Србији, сматрао „луђим”!

Овог оснивача и уредника првих дневних новина на „чистом Србину разуметелном језику” - „Новина србских”, чији први број се појавио у Бечу 13. августа 1813. године, као и првог листа у Србији - „Новина србских”, аутора првог Устава - Сретењског, Књаз је лишио свих државних и уредничких функција и послао га у превремену пензију.

Али, ни најмоћнији владари нису јачи од суда времена, јер увек има оних чије сећање је јаче од заборав!

Затрављени гроб у Смедереву је пронађен, а посмртни остаци су обележени споменичником од студеничког камена на којој је, по изричитој жељи покојника, уклесано: „Димитрије Давидовић сав Србин”.



Димитрије Давидовић,
новинар и државник

Тиме је овај „пречанин”, рођени Земунчац, међу Крагујевчанима подругљиво називан „Немечкар”, нагласио сврху свог живота - посвећеност свом роду за чију „ползу” је радио читав живот!

Недуго пошто је првом српском новинару и уреднику Димитрију Давидовићу (1789.-1838.) одобрио штампање „Новина србских”, 23. маја 1832. године у Крагујевцу, и неколико написа који му нису били по вољи Кнез Милош Обреновић је схватио да је штампа потенцијално опасна по власт и - завео је цензуру!

За првог цензора одредио је Лазу Теодоровића, тадашњег министра правосудја, који се старао да се „ништа у новине не ставља што би било као примјечаније сопственог самог новинара о политици и поступку страних држава”.

Преведено, није пожељно да новинар мисли својом главом, а најбоље је дати „памет под аренду” владару!

Чињеница да су „Новине србске” почеле да излазе, а да истовремено није именован и цензор, Књаз је сматрао великим пропустом, па је Теодоровићу поручио да „то никакав разуман народ не чини, већ новине подлежу разумној цензури... Од сад сваки лист ви најпре цензуришите и подпишете, па да се тек онда штампати може”.

Повод за зауздавање новинарства, које је показало да уме да „уједне” и тек изниклим „млечним зубима”, био је тај што је Кнез Милош изгубио поверење у Давидовића, као једног од твораца Сретењског устава и не-

скривеног заговорника „конституције”, односно законског ограничења апсолутне власти Кнежеве.

Давидовић је у седам бројева листа, који је важио за службено политичко гласило Кнежевине - од 2. фебруара до 16. марта 1835. самоиницијативно популарисао закључке Сретењске скупштине и Устав.

Чињеница да је Сретењски устав донет без сагласности Порте, чији вазал је Србија још била, као и руског и бечког двора, који су је сматрали својом интересном сфером, утицала је на то да су све три стране мрко гледале на заразно јачање слободарског и демократског духа на Балкану.

„Да није у новинама то којешта печатано, не би нико ни знао, ал’ курири лете на све стране и разносе новине наше, из који’ људи виде само конституцију”, критиковао је Књаз.

Подозривост Господарева према првом српском новинару се продубила кад се Давидовић дрзнуо да објави велику и строго чувану државну тајну - о болести старијег Милошевог сина Милана, виђеног за наследника кнежевског трона.

Истинољубивог новинара Кнез је, брже - боље, 16. марта 1835, лишио свих државних и новинарских послова и послао у пензију, уз циничну напомену да „не ваља да попечитељ (министар) новинар буде!”

Данашњим речником речено - Давидовић је пензионисан због сукоба интереса!

Али, упркос „кратком фитиљу” и моћи да га отера у прогонство или лиши слободе, па и главе, мудри владар је прво српско новинарско перо великодушно „частио” кућом и имањем са 60 стабала шљиве у центру Смедерева и 300 гроша годишње.

Била је то богата отпремнина о каквој данашњи новинари, који понекад месецима чекају зарађену плату или хонорар, могу само да сањају!

(На основу текста Драгана Ђорђевића „За 60 шљива и 300 гроша” објављеног у „Историјским свескама” у јулу 1998. године, као и Зборника радова са научног скупа „Стваралаштво Димитрија Давидовића” одржаног у САНУ поводом 150. годишнице доношења Сретењског устава, написала В. Арсенић).

Извор: Сајт Удружења новинара Србије

Пашић. Право на коришћење задужбинске помоћи имали су само српски држављани. Посебна Велимирова жеља је била да се 10 одсто задужбинских прихода предаје Општини Београд „у циљу улепшавања вароши”. Додатком тестаментa од 15. (27) јуна 1893. оставио је легат (опоручни налог) госпођици Терези Шустер, својој полусестри, да јој се доживотно исплаћује одређена сума у маркама. Ово завештање је остваривано све до 1944. године.

Дана 31. јануара (12. фебруара) 1898. године у Минхену, у педесетој години живота, напрасно је преминуо један од нај-

већих српских добротвора - Велимир Михаило Теодоровић. У тренутку смрти, поред њега, био је собар Теодор Петковић. Срби у Минхену, највећим делом студенти и њихов хор *Србадија*, испратили су га до минхенског гробља, где је био сахрањен. Године 1910. његово тело је пренето у Београд и положено (у гробницу на Новом гробљу коју је уступила Општина Београд). Посмртни остаци тог великог човека коначно су нашли свој мир 18. маја 1927. у капели у Алеји великана на почасном месту тог београдског гробља. Капелу је по дијоу Државни савет, као руковалац задуж-

бине *Велимиријанум*. Пројекат капеле изradio је београдски архитекта Василиј Михајлович Андросов.

Румунске власти нису дозволиле да српска држава постане корисник имања „Негоја”. Приморана је да га прода за укупну суму од око 1.700.000 ондашњих динара у злату; од те суме је основан *Велимиријанум* који је, како-тако, егзистирао до 2. јула 1971. године. То је било све што је од огромног имања Обреновића остало сачувано и поклоњено српској држави.

Б. Ј. Ђ. П.

Пролог

На основу изложеног, закључено је да је испуњен услов за разрешење од професионалне војне службе ради коришћења права на старосну пензију прописан одредбом члана 113. став 2. и 3. Закона о Војсци Југославије....

Службена униформа, некоришћена ешарпа и - војничка сећања, стали тек у две БАДЕЛ картонске кутије заостале од напуштања братске нам републике. У ормар, у привремених, напуштено-касарнских, 20, тачније 18,75 квадрата. На ексеру, на резбареној дрвеној подлози нож са ножницом М-48 „Поводом одласка у пензију – колектив Војне поште...“. Ордење у витрини, да се не хвата прашина. И, да се види. Можда затреба, ако држава, то јест која од народних власти, одобри. Тек за Дан рода, јединице. Барем то, ако се сете. Ако позову. Шта ћеш. Ушла војска у крв, у организам. Није шала, цео војнички радни век, од петнаесте и подофицирске, до педесет и које официрске, готово пролетео. Без ванредног догађаја. Све с ратовима, ако се не броје у ванредне.

Пртина.

Шест и тридесет. Јутро. Фебруар. Западало ко никад до сада, и још веје. Никако да стане. Снег сув. Лаган. Кад загазиш пропаднеш до колена, и више. Јуче жива у термометру пала на минус двадесет. И треба. Кажу, здраво је. Прочистиће ваздух од летњих и јесењих бацила, па неће бити грипе. Можда. Али брате, претерало је у мину-су.

Проклетство војнопензионерско. Не може се дуже у кревету. Ко за инат. Научио организам на вишедеценијски војнички режим. Устајање у пола пет. Не можеш га олако, готово никако, преварити. Испријање прве јутарње кафе, бријање, облачење униформе и хватање првог јутарњег аутобуса, па неколико стотина метара пешке до касарне. Сваки дан. У пролеће, лети, с јесени, зими. По времену и невремену. Морало се.

Лако је официрима, каже грађанство. И плата, и стан. Све од државе.

Командирски хлеб са седам кора. Да не претерујем, није црн ко рударски, али ни превише бео. Морало се на време и без кашњења. Контрола унутрашње службе. Контрола устајања. Контрола умивања и осталих елемената личне хигијене. Контрола намештања кревета. Контрола јутарњег уређивања просторија (редарства). Контрола контролних органа током вршења контроле. Контрола контроле. Морало се, оћеш-нећеш. Све по Распореду дневног радног времена, Плану контроле једне, дру-

ге, треће...и Плану спровођења планираних планова контрола. Лако је официрима, упорно ће грађанство.

Бадава навикам сат бар на седам, седам и по. Да некако заварам онај биолошки, војнопензионерски. Не вреди. Ни после ових пензионерских година. Оће сат, машина. Звони. Не вреди му. Неће до звончења да сачека онај војнички, биолошки сат, превише свикнут војнички организам. Устај чим отвориш очи, обави све по реду (и јутарњу кафу), па на улицу.

-Здраво Ђоле!

-Здраво.

-Куда тако рано? По мразу.

-Куд и ти. Пртим стазу. Обићем једну, другу, трећу пијаву. Да видим понуду, цене, народ који продаје. Онај који купује тек ће. Да вадим новчаник нећу. Треба се опет привикавати на целу исплату. Дигнем пола, шестог. Другу половину двадесет првог. Купљено је већ шестог све за петнаестодневну употребу. Осим хлеба, народног, за четрдесет четири динара векна. Он је, тај народни, најбољи. И, не онако врућ из пекаре, миришљав, да кора хрска, са средином меком ко душа. Није здраво. Него кад одстоји двадесет и четири сата. Ко у војсци. Ваљда се сећаш! Такав је пропис важио. Какав је данас не знам, а и шта ће пропис? У касарнама, после подне, једва дежурног можеш видети. Некада, ко у кошници. Ново време.

Пртим.

Нећу ко неки наши. Чим отворе очи упале телевизор, па до спавања. С фотеље на кауч, с кауча на фотељу. И жале се, и на ово, и на оно. И на оно пре оног, и на оно после овог. Помину терене и полигоне. Кишу и сунце. Снег и блато. Конзерве ККМ, ПгсМ. Команданта овог, и оног. Редовно испрате све Те-Ве вести и Те-Ве серије. А вести! Знаш и сам какве су. Само за висок притисак. За пензионерски кардиоваскуларни систем боље

Војнопензионерска прича

ВРЕМЕ ЛЕТИ

Пише: Будимир М. ПОПАДИЋ



је не слушати, и не гледати их. Не ваља.

Зато пртим кад завеје. Пртио сам командирски, на маршу. И по снегу, и по блату. Јесте. Може се и по блату пртити, кад се за ђонове војничке чизме залепе килограми блата. Ко олово. Ја напред, иза мене млади војници. Хукћу и стењу, ал' не стају, не дају се коман-

диру. Застењао бих и ја, понекад, само понос и командирска част нису дали. Лични пример.

Само и како бих могао другачије кад је командант, мало-мало, обилазио у кампањоли, Аер-ки педесетпетици.

-Може ли се Ђоле?

-Може друже команданте. Како да не може.

Кад сам и ја, ваљда нешто и због тог личног примера, стигао до команданта, Аер-ка педесетпетица почела да отказује. И поред свакодневних прегледа пре, у току и после употребе, залагања целе мајсторске радионице и испод руке добављених виталних делова из војног складишта – неће. Опет Ђоле запертлај чизме, па на чело. Прти испред капетана и потпоручника, старијих водника и водника. Испред војника.

Видиш, научио сам, па и у пензији пртим. Остало ми. Не смета. Једино кад се мало задувам, застанем. На кратко. Ујутру крену унцу у школу, а ја испред њих пртим снег. Да им не упадне кроз чизму. Да им нога остане сува.

-Немој деда. Ми ћемо. Млађи смо. Можемо. Остани уз кафу и цигару, кад већ не можеш да спаваш.

Аја? Нећу. Пртио сам, у војничкој каријери, испред хиљаде деце. Испред подофицира и официра. Хоћу и испред унука. Ко зна. Можда ће се, у животу, кадицад сетити пртине и дединог личног примера. Рекао ми, пролетос, кардиолог кад сам излазио из болнице, кад ме онај инфаркт дотакао: -Прти Ђоле сваки дан. Здраво је. Само, прмери стазу. Прцени.

Епипог

Изађох у шетњу, пре неки дан, са својом другарицом. Онако, ногу пред ногу. Полако. Одвикао се војнопензионерски живот од оштрог, одсечног, војничког корака. Према нама, из супротног правца, човек, тако четрдесетих можда и коју више, жена и дете. Породица. Видим, нећемо се мимоићи. Неда стаза, а нису ради ни они.

-Опростите. - обрати ми се уљудно, застајући са својом породицом. -Да ли сте ви можда потпоручник (тај и тај)? - упита.

Загледах се у пролазника.

-Да, јесам (тај и тај), али нисам потпоручник него војни пензионер. - одговорих. Схватајући да би то могао бити један од мојих некадашњих војника почех у глави да прелиставам заједничке слике некадашњих тенковских водова ЈНА, генерације приближне годинама мог саговорника.

-Ја сам ваш војник, десетар, командир тенка Те-34 (тај и тај), мартовска генерација седамдесет седме. Да ли још пушите цигарете Филтер ПГГ?

И, док сам у глави на брзину прелиставао већ поодавно избледеле слике безуспешно покушавајући да пронађем баш ту март седамдесет седме, загрлисмо се и изљубисмо.

-Ово су ми супруга и ћерка. Ово је мој командир вода из војске, из ЈНА. - рече.

Реч по реч. Возач Фазлија из Вучитрна, послужилац Мато из Сиња, митраљезац Маријан негде код Новог Места, нишанџија Павле из Чуруга, земљак. Ко јуче да је било. Не могу заборавити ону ГИНУ (некадашња Главна инспекција народне одбране). Сећате ли се друже командире како смо раменима, на о рук, разваљивали врата акумулаторске да изузмемо тенковске акумулаторе с пуњења и убацимо их у тенкове. Руковаоца оману, закаснио, али наши тенкови упалили. - навиру сећања мог некадашњег војника, десетара.

Почех и ја да се присећам ликов. Добра генерација. Као и остале, пре, и после.

-А ви командире? Видим, шетате овом улицом. Сигурно станујете у близини, у комшилуку?

-Да. - одговорих готово пустиђено. - На броју шест.

-Па, то је касарна?

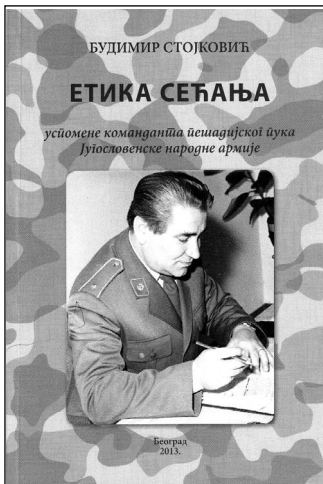
-Јесте, касарна.

-Како у касарни друже командире? - упита грађанин, некадашњи командир тенка, чуђећи се.

-Тако. Ратови. Сеобе. Преманде. Све у рок службе. И овај привремени смештај од 1992.

-Па ви сте... Слушао сам на вестима. Читао...

-Било, па прошло. - одговорих. Sed fugit interea irreparabile tempus - у међувремену време бежи, време бежи неповратно.



Књига о којој се прича ових дана

ТРАГ У ВРЕМЕНУ

Пешадијски пуковник у пензији Будимир Стојковић својим делом „Етика сећања...“ на плодном је трагу наших славних предака којима су подједнако били блиски пушка убојита, моћна мисао и оштро перо

Ко ће о ЈНА приповедати на један људски, честит и емотиван начин ако не проговори мисао, свест, савест, оштро перо и бритки ум оних челних људи који су градили одбрамбени систем и војну организацију СФРЈ. У том је велики и биваће како протиче време све немерљивији значај књиге „Етика сећања“ човека који је од школских дана прешао пут од младог гардисте-официра код маршала Тита и његовог напредовања од најнижих официрских дужности до команданта пешадијског пука и наставника тактике у највишој школи тадашње ЈНА.

„Етика сећања...“ има важност јер се њена радња једним значајним делом дешава у бурним годинама распада заједничке државе СФРЈ, а на тај начин и растакања њене оружане снаге ЈНА, која у тим данима искушења почиње да се дели, пуца и цепа према шавовима, границама и мерилима другачијим од првотних и пређашњих, према националним везама, републичким и покрајинским кључевима и територијалним линијама и долази до тога да дојучерашњи другови, класићи, пријатељи, кумови, припадници исте војне јединице, војници јединствене оружане снаге налазе се на супротним, зараћеним и непријатељским странама, што је аутор на крајње потресан, обазрив, емотивно снажно обојен и људски примерен начин описао кроз дешавања и неке упечатљиве цртице из рата у Словенији и БиХ.

Стојковић кроз своје ликовне говори и пише са великом љубављу и нескривеним поштовањем о војном позиву, занимању које је јако тешко, врло одговорно, пуно физичког напрезања и личног одрицања, али и другој, лепшој страни тог позива који је испуњен посебним и драгоценим другарством по

оружју, здравим шалама, пошалицама и досеткама разних људи у униформама. Војни захтева пре свега две велике врлине: аскетизам и стоицизам. Нико од професионалних припадника није се науживао нити лако прошао кроз свој војнички позив и војну каријеру, можда се то другим људима који нису одвише упућени у тајну војног позива површно и погрешно чини.

У кризи, грађанском рату и распаду земље, поред прогнаног са својих огњишта и страдалног српског и других народа, највећи губитници и жртве су били управо припадници ЈНА и њихове породице, које су морале углавном саме да подносе све недаће избегличког и живота бескућника. Судбина пензионисаних и активних старешина који су дошли са породицама из других, отцепљених република лепо је описана у овој књизи: „...смести их војска, а и политичари, по касарнама. Једна канцеларија једна породица...шеснаест до двадесет квадратних метара је предсобље, кухиња, трпезарија, дневна и спаваћа соба, сав живот. Чекај ред пензионеру, бескућнику, да користиш клозет, купатило ...у тим касарнским собама су отац, мајка, брат и сестра. Пресвучи се увече за спавање и изјутра за облачење. Користе цак као...на плажи. Ту се и уми-

ре, тугује и мало радује...“ Ово је добар, вредан, упечатљив и користан прилог социологији породице војних лица.

Аутор прецизно и детаљно описује покретно логоровање: „Да би се проверила обученост војника на крају обуке и способност старешина у командовању...јединицама изводи покретно логоровање у трајању месец дана. Сваки батаљон изводи... логоровање на посебном правцу...кроз извођења вежби и маршева прође се 150 и више километара. На крају се све јединице прикупљају на једном месту ради извршења бојног гађања и извођења пуковске вежбе“. На истој страни пуковник Стојковић пише: „Војници и старешине су уморни. Јуче су цели дан по жези маршевали, а ноћас су целе ноћи били на вежби. Мислим да ће и овога дана бити претопло. С обзиром на то да су војници ових дана маршевали по претоплом времену, одећа им је натопљена знојем и сва побелела од соли. Предлажем да се војници у току дана окупају у реци и да оперу одела. Река је чиста.“

Ови описи војничког живота и обуке су драгоцени и сада а поготово за пет, десет, двадесет или педесет година за све будуће војне историчаре, социологе, етичаре и андрагоге и научнике који ће проучавати ЈНА из разних углова као војну и државну формацију, јер се и овде показују како је војска СФРЈ радила, учила, вежбала и обучавала се и какви су међуљудски односи владали у њој, а то не може показати ни приказати било која монографија или проста статистика броја војника, формације, величина јединица и тип оружја и оруђа.

Ово је вредан запис о самој ЈНА као једној озбиљној војној формацији и оружаној сили државе која је била бројчано и оружјем јака и моралном чврстином солидно изграђена. Ту армију је красило поштовање човека и људског достојанства, као и висока етика.

Оно што је било значајно, а што сада са професионализацијом Војске Србије једним делом нестаје или се знатно сужава јесте улога Армије у васпитању младих генерација за потребе државе и складно функционисање заједнице, као и поштовање основних вредности и моралних норми на којима почива политички систем.

Стојковић је испунио људску и официрску дужност да остави писани траг о времену која су за нама и о Војсци у којој је провео свој радни век, а са овим вредним делом он је желео као човек, да остави траг.

Др Илија Кајтез, проф



ЈНА је красило поштовање човека и људског достојанства, као и висока етика.



Пише: мр сц. др
Часлав Антић

Крварење из носа – epistaxis

САМО БЕЗ ПАНИКЕ

Уколико је крварење слабог интензитета понекад је довољно само пар пута јако удахнути на нос и издахнути на уста. Код обилнијих крварења, палцем и кажипрстом потребно је стиснути ноздрве и у том стању их држати најмање пет минута.



Нос је важан орган човечјег тела и обавља многобројне функције: препарацију ваздуха (онај што улази у доње дисајне путеве да буде довољно загрејан и влажан), филтрацију (прочишћава ваздух од бактерија, прашина и других састојака), регулисање количине ваздуха, мирисна функција, итд. Васкуларизација (прокрвављеност) носа и носне дупље је веома обилата а дају је три артерије које се на предње-доњој страни носне преграде спајају (испреплићу), стварају судовну мрљу (locus kiesslbchi) из које лако настаје обилато крварење било додиром прста, нокта или другим чврстим предметом.

Епистаксе се сврставају међу најчешћа патолошка стања у организму и ретке су особе у којих током живота није дошло до крварења из носа.

Узрок

Поред наведене повреде судовне мрље, код великог броја особа, нарочито када се ради о старијим лицима, узрок крварењу из носа је повишени крвни притисак, па епистаксе у тим случајевима представљају врсту „вентила сигурности“. У зимским месецима честа је појава, што се повезује са сезоном респираторних инфекција, да је и слузница носа упаљена, самим тим и боље прокрвављена, што погодује настанку крварења. У таквим околностима, интензивније брисање или издувавање носа је довољно да дође до крварења. Код дуготрајног коришћења капи приликом упале носа, носна слузница се оштећује, тањи, па и најмање кијање узрокује крварење. Зато опрез, капи не треба користити дуже него што је прописано. У зимским месецима изложеност великим варијацијама у температури и влажности ваздуха може довести до исушивања слузнице носа која постаје склона спонтаном пуцању

и самим тим појави крварења.

Епистаксе се исто тако јављају као симптом бројних оболења. Болести срца и крвних судова као и узимање антикоагулантних лекова такође могу узроковати крварење. Бенигни и малигни тумори носа и параназалних шупљина, разна системна оболења (леукемија, инсуфицијенција јетре), разни хематолошки синдроми (пурпура, агранулоцитоза), као и разна инфективна оболења.

Повреде фронтотмоидалне регије су такође праћене крварењем из носа, што је нарочито данас, у доба развијеног саобраћаја, веома често.

Клиничка слика и прва помоћ

Крварење се обично јавља изненада, то јест нагло. Може да почне у облику капања или цурења. Чешће се дешава из једне него из обе ноздрве. Крвни притисак одмах пада, али тада и крварење спонтано престаје или се смањује. Крварења која наступају у склопу повреда фронтотмоидалне регије могу бити веома тешка и изазвати искрвављење повређене особе.

Крварење из носа делује јако узнемиравајуће не само на особу која крвари већ и на њену околину. Важно је, не паничити. Уколико је крварење слабог интензитета, понекад је довољно само неколико пута јако удахнути на нос и издахнути на уста. Овим форсираним дисањем долази до скупљања крвних судова у слузници но-

са, што је довољно да се мала крвављења зауставе. Код обилнијих крварења, потребно је палцем и кажипрстом стиснути ноздрве и у том стању их држати најмање пет минута. Ово време је довољно да се створи угрушак који ће затворити крвни суд што је пукао. Глава мора да буде нагнута напред, а не забачена уназад, да би се спречило сливање крви у ждрело, што провоцира кашљање, а и гутање крви. Код већине болесника примена ових мера је довољна да се крварење заустави.

Кад престане да крвари, неопходно је да се пацијент одмори. Најбоље је да легне, при чему глава треба да буде подигнута под углом од око 30 - 45 степени у односу на подлогу на којој лежи тј. глава треба да буде изнад нивоа срца. Најмање 24 сата после крварења треба избегавати топле напите. Већина људи која има склоност ка крварењу из носа проблем може сама да реши и није потребна лекарска интервенција. Лекарску помоћ треба потражити уколико је крварење интензивно и не може се зауставити применом наведених мера прве помоћи. Хитна медицинска помоћ је неопходна код крварења која су изазвана повредом главе поготово уколико је крв светле боје, што упућује да је помешана са ликвором. У зависности од интензитета крварења лекарски поступци су: каутеризација (спаљивање крвног суда), предња, па задња тампанада и на крају подвезивање а. carotis externe (спољна артерија врата).

Без обзира на узрок крварења најважније је остати „хладне главе“ и не паничити. Само тако можемо помоћи себи и особи која крвари. За оне који имају склоности ка крварењу из носа, препоручује се редовно коришћење сланих раствора за негу слузнице носа као и узимање витамина Ц који има важну улогу у стварању калогених влакана и јачању крвних судова.

Мединске новости из света

АНТИБИОТИЦИ ПОСТАЈУ НЕДЕЛОТВОРНИ

Према проценама аустралијских лекара, за само 20 година антибиотици ће бити потпуно бескорисни, преноси хрватски портал „24 сата“.

Ако се обистине ова предвиђања, свет је на граници постантибиотичке катастрофе, знатно опасније од глобалног загревања или општег загађења. Због прекомерне употребе антибиотика када има и када уопште нема медицинског оправдања, антибиотици постају све неделотворнији јер бактерије постају отпорне на те лекове. Као

Здраво мршављење

БАЛАНС У УНОСУ ХРАНЕ И ПОТРОШЊЕ

На једноставан начин сазнајте како са лакоћом можете постићи идеалну тежину

Здраво мршављење почиње са балансираном и здравом исхраном. Мора постојати свакодневни унос важних нутријената правилно расподејених, у савршеном балансу и количини. То је јединина гаранција да ће организам свакодневно добијати све оно што му је неопходно и нормално функционисати. Здрава исхрана и здраво мршављење подразумева довољне количине угљених хидрата, витамина, минерала, влакана, позитивних масти и воде. Убрзање метаболизма је такође јако важно у процесу мршављења јер доводи до бржег сагоревања калорија као и општег добростања целог организма. Реч је о чишћењу од токсина.

Формула 1 (шејк):

Замена оброка се чини у циљу регулације телесне тежине и здравог мршављења. Богат је протеинима, угљеним хидратима, витаминима, минералима и осталим битним нутријентима. Калоријски је сиромашан јер има око 200 калорија, али са друге стране нутриционистички веома богат јер задовољава све потребе једног здравог оброка.

Начин употребе: 2 оброка мењате са Формулом 1 шејком (доручак и вечера).

Две супене кашике за доручак у 250 мл немасног млека (0, 5), јогурта (0, 0), сојиног млека.



истичу стручњаци, ако нешто не предузмемо, не развијемо нове облике антибиотика и не променимо драстично навике и не престанемо прописивати те лекове шаком и капом, свет ће се, у здравственом смислу, вратити у 19. Век. До данас је развијено стотинак антибиотика, а отпорност бактерија развила се њиховом прекомерном и стихијском употребом



Једна супена кашика за вечеру у 250 мл немасног млека (0, 5), јогурта (0, 0), сојиног млека.

Напомена: Шејк се прави у соку (Ф1 ванила зато што је неутралног укуса), уколико Вам не одговарају млечни производи.

Таблете на бази дијеталних влакана:

Дијетална влакна и лековито биље помажу побољшању метаболизма, умањују апсорпцију холестерола у крв, чисте црева и цревне ресице, упијају воду и бубре у њој, а самим тим кад уђу у организам смањују волумен желуца и дају осећај ситости. У природи се налазе у махаунаркама, пасуљу, зрнастом воћу и поврћу. Начин употребе: 2 брикете 3 пута дневно, 20 минута пре шејка или класичног оброка.

Да ли сте приметили како је једноставно и лако користити Хербалифе програм здравог мршављења?

Извор: *Cajm* www.nadijeti.com

Заштита алергије на амброзију

СПАС У СОКУ

Исцедите бистар сок од свежег лишћа и корена целера. Сипајте сок у теглу и додајте исто толико меда, колико има сока. Смесу добро промешајте дрвеном или пластичном кашиком.

Теглу држите добро затворену у фрижидеру, најдуже недељу дана. Овај сок са медом се пије три пута дневно, узима се по једна кашика пола сата пре јела. Пијте га свакодневно, током целе сезоне цветања амброзије (у периоду од јула до краја септембра) и спашћете се непријатних симптома, као што су: кијавица, цурење из носа, свраб, сузење очију и гушење у грудима. Овај народни руски лек одлично чисти организам и делотворан је и за друге врсте алергија.



ПИЈТЕ ВОДУ НА ПРАЗАН ЖЕЛУДАЦ

У Јапану је навика да се вода пије одмах након буђења. И научни тестови су такође потврдили предности те технике. Лечење водом даје резултате за „старе” и озбиљне болести као и за „нова” модерна обољења. Признато је као стопостотно ефикасно за лечење следећих болести: гавобоља, болови у телу, срчани удар, артритис, брзи откуцају срца, епилепсија, масноћа у крви, бронхитис, астма, туберкулоза, менингитис, болести бубрега и мокраћних органа, повраћање, гастритис, дијареја, хемероиди, дијабетес, затвор, све болести очију, болести материце, рак и менструални поремећаји, болести уха, грла и носа.

МЕТОДА ЛЕЧЕЊА

1. чим се пробудите ујутро, пре него што оперете зубе, попијте 4 чаше од по 160 мл (640мл) воде.

2. оперите зубе и усну шупљину и немојте јести ни пити ништа наредних 45 минута.

3. после 45 минута можете нормално да једете и пијете.

4. након 15 мин. (колико је трајао ваш доручак/ручак/вечера) немојте јести или пити ништа у наредна два сата.

5. они који су стари или болесни и не могу попити четири чаше воде одмах на почетку (док се не привикну,) могу почети тако да попију одједном колико могу, а онда сваки даном повећавати количину воде док не досегну те четири чаше воде.

6. ова метода излечиће болесне, а здрави ће уживати у још већем здрављу.



Интерно гласило
војних ветерана

ИЗДАВАЧ
Удружење војних пензионера Србије
Београд, Браће Југовића 19

ЗА ИЗДАВАЧА
Љубомир Драгањац



НАСЛОВНА
СТРАНА:

Милен Чуљић

Година XI ■ Број 115 / 116 ■ Јул/Август 2013.

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
Звонимир Пешић

ЛИКОВНО-ГРАФИЧКИ УРЕДНИК
Милен Чуљић

СТАЛНИ САРАДНИЦИ
Др Часлав Антић, Крсман Милошевић,
мр Александар Симоновски, Радисав
Ристић, Ранко Бабић, Будимир М.
Попадић, Никола Оташ

ДОПИСНИЦИ
Добросав Алексић (Алексинац),
Ранко Бабић (Ниш), Предраг Добић
(Сремска Митровица), Радивоје
Здравковић (Подгорица),
Ило Михајловић (Чачак),
Будимир М. Попадић (Нови Сад),
мр Александар Симоновски (Крушевац),
Стеван Стојановић (Шабач),
Драгослав Ђорђевић (Крагујевац),
Јово Бенцун (Зајечар)

ФОТОГРАФИЈЕ У БРОЈУ
Будимир М. Попадић, М. Чуљић,
дописници и сарадници

УНОС ТЕКСТОВА
Редакција

ДИСТРИБУЦИЈА
Павле Лукић

Лист излази месечно.
Тираж :3. 000 примерака
Телефон-факс: 011/322-8076

ШТАМПА
Пан-пласт, Београд

Адреса, Београд, Браће Југовића 19

Ел. пошта: uvps.veteran@gmail.com

Сајт Удружења <http://www.uvps.rs/>

ISSN 1452-3809



СIP –
Каталогизација
у публикацији
Народна
библиотека
Србије Војни
ветеран ISSN
1452-3809

Адвокатске услуге за КВП

БЕСПЛАТНИ САВЕТИ И ПОВОЉНИЈЕ ОСТАЛЕ УСЛУГЕ

На основу уговора о пословној сарадњи
закљученог са УВПС, адвокати:

***Ивана Ц. ЈОВАНОВИЋ**, из Београда, ул.
Балканска бр. 18, локал 93 (ТЦ „Иванијум“),
тел. 011/2644384 и 064/1735395; Клијенте
прима: уторком од 17.00-19.00 часова;

***Љиљана ЈАКОВЉЕВИЋ**, из Београда,
ул. Чубурска бр.2, Занатски центар „Пејтон“,
тел. 011/2446977 и 064/1427122; Клијенте
прима понедељком, средом и четвртом:
зими од 17.00 - 19.00 а лети од 18.00 -19.30;

***Гордана БУЧЕВАЦ СТЕФАНОВИЋ**, из
Шапца, ул. Патријарха Павла бр. 10, тел.
015/314307 и 064/2328165; Клијенте прима:
четвртом од 18.00 - 19.00 часова;

За потребе војних пензионера ови адвокати
обављаће следеће правне послове: да-
ваће бесплатне правне савете и пружаће све
остале адвокатске услуге уз накнаду по ва-
жећој адвокатској тарифи умањеној за 20 од-
сто (адвокати Љиљана Јаковљевић и Горда-
на Бучевац Стефановић), односно 30 одсто
(адвокат Ивана Јовановић). Редослед адво-
ката дат је по редоследу склапања уговора.

УСЛУГЕ ВЕЗАНЕ ЗА САХРАНУ ПРЕКО УДРУЖЕЊА

Уколико користите услуге у вези сахра-
не преко Удружења војних пензионера Ср-
бије требало би да знате да услуге могу
користити чланови УВПС, чланови њихо-
вих породица, као и сви остали војни оси-
гураници.

Преко Удружења могу се добити ком-
плетне услуге везане за сахрану:

- организација и заказивање термина за сахрану или кремацију,
- упис у матичну књигу умрлих,
- спроводница за пренос покојника,
- штампање посмртних плаката,
- продаја погребне опреме,
- превоз покојника,
- организација војних почаста,
- помоћ око сређивања докумената пре и после сахране ради регулисања права чланова породице после смрти војног осигураника,
- бесплатан долазак у стан породице преминулог ради договора.

Све додатне информације могу се доби-
ти у месним и општинским организацијама
УВПС, или директно на тел. 011/8333-142 и
011/6161-769; 064/1660-423 и 011/3181-812.

СУСРЕТ 9.КЛАСЕ ВТА У НИШУ

Дана 28. 9. 2013.године у 11.00
часова састаће се 9. класа ВТА у Дому
ВС у Нишу, ради дружења поводом 48
година од завршетка школовања.

Контакт телефони: **Б. Симић**
018/240-998, **З. Рашић** 064/199-3569 и
М.Стојковић 018/588-014

БЕОМА ПОВОЉНЕ СТОМАТОЛОШКЕ УСЛУГЕ ЗА ВОЈНЕ ПЕНЗИОНЕРЕ

У склопу сарадње са УВПС, Сто-
матолошка ординација „Президент
М“, Звездара, Михаила Булгакова
(бивша Душана Петровића Шанета)
46, са тимом искусних стручњака,
војним пензионерима нуди бројне
погодности:

Део услуга бесплатно – стомато-
лошки преглед, консултација и
стручно мишљење,

Остале стоматолошке услуге
(протезе, пломбе, наδοградње и
друго), уз значајне финансијске по-
годности – плаћање на рате или са
попустом, у зависности од врсте
услуге.

Доказани тим стручњака нуди **све
стоматолошке услуге брзо, квали-
тетно и повољно.**

Телефони за контакт и информа-
ције : **011/342-7481, 063/214-800,
064/135-1487.**



Миладин
Петровић

ТАЈНА ДОБРОВОЈАЧКЕ УЛИЦЕ

Ближе информације о књизи на
телефон: 011 3228 078

ЈУБИЛАРНИ СУСРЕТ 10. КЛАСЕ

АРТИЉЕРИЈСКЕ ПОДОФИЦИРСКЕ ШКОЛЕ – АПШ

Питомци 10. Класе АПШ и
њихове старешине свечано ће
обележити 50годишњицу од
завршетка школовања – 7.
Октобра.

Сусрет започиње у београдском
хотелу „Бристол“ (код аутобуске
станице) у 12 часова.

Информације – иницијативни
одбор:

Јово Маљковић
011/2505-922; 064/6776-995
Слободан Вукосављевић –
011/2851-977; 062/405-492
Обавестите класиће!

МЕЊАМ СТАН

Стан на Црвеном
крсту – гарсоњера 20 квадратних
метара мењам за стан на Врачару.
Телефон: 066/955-9599.